ANDREU RAMIS PUIG-GROS

LA MUSEOLOGIA ETNOLOGICA EL PENSAMENT ANTROPOLOGIC A LES ILLES BALEARS

I

SETEMBRE, 1992

PROYECTO DE CENTRO CULTURAL EN LLUCMAJOR PARA LA CAJA DE AHORROS Y MONTE DE PIEDA
DE LAS BALEARES.

RESTAURACION E INSTALACION DE UN MUSEO MONOGRAFICO EN "ES MOLI D'EN GASPAR" Y NUE
VO EDIFICIO ANEXO DE UTILIZACION CULTURAL POLIVALENTE.

MEMORIA GENERAL

2832/74

ANTONIO ALOMAR ESTEVE, ARQUITECTO.
PALMA DE MALLORCA, A JULIO DE 1.974.

PROYECTO DE CENTRO CULTURAL EN LLUCMAJOR PARA LA CAJA DE AHORROS DE BALEARES.

RESTAURACION E INSTALACION DE UN MUSEO MONOGRAFICO EN "ES MOLI D'EN GASPAR" Y NUEVO EDIFICIO ANEXO DE UTILIZACION CULTURAL POLIVALENTE.

MEMORIA DESCRIPTIVA

PROGRAMA

El Proyecto adjunto propone de un modo general el siguiente Programa:

1. Restauración, puesta en valor y acondicionamiento como Museo Monográfico del denominado "Molí d'en Gaspar" recientemente adquirido con fines culturales por la Caja de Ahorros de Baleares.
2. Construcción de una Sala de Actos muy Polivalente anexa y de un aforo aproximado de 120 a 160 plazas.
3. Locales anexos complementarios al conjunto, como son: Almacén, Aseos, Porche cubierto, etc...
4. Ordenación del Conjunto en el solar, relación orgánica de unos edificios con otros, formando un Patio ("clastra") y ajardinamiento general, incluído aparcamiento.

Todo ello con el fin de crear, con ocasión de la restauración del Molino citado, un CENTRO CULTURAL que complemente la función estrictamente museológica del Molino dando a ésta una razón de ser que pueda tener una auténtica proyección socio-cultural en el Pueblo.

1. SALA DE ACTOS POLIVALENTE.
2. CONSTRUCCIONES COMPLEMENTARIAS (ASEOS, PORXADA, ALMACEN).
3. MOLINO EXISTENTE (A RESTAURAR Y ACONDICIONAR).
4. PATIO O "CLASTRA".

DESCRIPCION Y JUSTIFICACION DE LAS OPCIONES ARQUITECTONICAS TOMADAS.

El problema arquitectónico que se planteaba con la nueva Sala de Actos polivalente era el de su óptima armonización con el antiguo Molino. Es decir, el de complementar e integrar un edificio moderno a una construcción "monumental".

Para ello, se han considerado las siguientes premisas ideológicas:

a) - El nuevo edificio debe tener una validez arquitectónica y un carácter propio, ya que debe expresar una época, la nuestra, tanto como el Molino expresa la suya. La armonización deseada no debe pues intentarse por el camino -fácil- de la neutralidad.

b) - Sin embargo, el nuevo edificio debe presentar unas características tales que lo "integren" y que lo "relacionen" con el antiguo. Lo contrario sería huir del problema como si ambos edificios no tuviesen relación cuando de hecho la tienen.

c) - El carácter que da validez arquitectónica propia al nuevo edificio no debe restar valor al carácter del antiguo. Más bien se debe intentar que el moderno, ponga en valor el antiguo, como opción de respeto histórico.

Facilita, relativamente, el problema, el poder concebir un edificio nuevo exento o separado del antiguo.

Al disponer de solar suficiente, se ha optado por esta solución que ofrecía un menor riesgo y evitaba tener que tomar "compromisos" radicales, no siempre comprendidos por el Pueblo al cual va destinada fundamentalmente la obra.

Partiendo, pues, de las tres anteriores premisas se ha concebido el nuevo edificio con las siguientes características esenciales:

a) Similitud volumétrica y formal, para conseguir una "relación formal directa" entre ambos edificios.

b) Reducción, sin embargo, del tamaño para evitar una "competencia" formal entre ambos edificios.

c) Intento pues de que un edificio "recuerde" -y por tanto relacione- al otro. Ello, tanto interiormente como exteriormente.

Por ello -y estamos hablando de la Sala de Actos Polivalente en tanto que edificio de función principal- se ha concebido un edificio cuadrado, muy macizo, con unas texturas materiales exteriores que recuerden las del molino (sin imitarlas), pero de un tamaño sensiblemente inferior que, además, se reduce aún más por dos causas:

- la mayor distancia con respecto al antiguo (o sea el efecto de perspectiva).
- el distinto nivel del suelo: obsérvese que así como el edificio antiguo se "valora" creándole una plataforma a + 0.50, el moderno se desacentúa al quedar visualmente "enterrado" - 0.50.

Por otra parte, si bien interiormente, la forma cuadrangular "recordará" la del molino, ello se acusa más con la colocación de una cúpula central circular, que rematará -con una solución nueva- el recuerdo del molino en tanto que cuadrado con un elemento circular central.

Finalmente, para los edificios complementarios anexos, se ha pensado en una fórmula de transición, optándose por hacer la "porxada" de gran utilidad funcional en nuestro clima y de gran tradición constructiva en el país.

Esta será la que creará un elemento de transición a la vez funcional y arquitectónico, como también histórico y por tanto psico-social.

La ordenación de todo el conjunto se hace alrededor de un Patio o "claustra" con las mismas características fundamentales anteriormente dichas para la "Porxada".

Queda finalmente por describir y justificar la opción arquitectónica de la Pérgola, que tiene como función la de "enlazar" ambos edificios a través de un espacio de paso -es decir dinámico- pero cuyo impacto e importancia volumétrica queda diluída para no radicalizar. Ello se consigue con un volumen que simultáneamente "marque" un espacio sin definir excesivamente un volumen.

I. RESTAURACION MOLINO.

1) SUELOS.

1.A.) SUELOS EXTERIORES

Losas viejas más o menos lisas de piedra de santany, distintos tamaños pero regulares, formando cuadros (como se indica en Plano Planta 1:50).
Entre dichos cuadros, suelo de picadis fino muy apisonado.
Todo sobre solera de 6 cm. de hormigón.
Escalones de piezas de piedra de santany retocada.
Frente a la puerta principal del Molino, uno de los cuadros, en lugar de ser de picadis fino, será de canto rodado colocado allí mismo (no baldosas).

1.B.) SUELOS INTERIORES

Formación de cuadros y pasos como en el exterior (es decir, con losas de santany). Entre los cuadros, "trespol" a la mallorquina hecho allí mismo, con canto rodado fino de torrente, con mezcla de cal. Todo ello sobre solera de 8 cm.
El suelo de la sala redonda del Molino, del mismo modo. El suelo de la SALA Nº II debe rebajarse al nivel general de todo el Molino.

1.C.) SUELOS EN ZONAS INDICADAS "DE EXPOSICION"

(Ver capítulo 3).

2) MUROS.

2.A.) MUROS EXTERIORES

Restauración y consolidación de modo que queden de la misma forma.
Atención a no poner cemento portland en juntas; si se ha de poner para reforzar piedras, se coloca sólo en el fondo de la junta y luego dicha junta se termina de rejuntar con cemento mallorquín (con un poco de griffi), limpiándola después con esponja, o cepillando antes de fraguar definitivamente.

2.B.) MUROS INTERIORES

Enlucido de portland y arena muy fino, tipo "embetumat" y capa final de "EXTOLITE" (las dos primeras manos MUY ESPESAS y la tercera mano tipo blanqueado normal de escobilla). Sin "arestar".
Esto se refiere a los muros hasta el nivel de arranque de bóvedas.

2.C.) MURETES EXTERIORES (CONTENCION Y BANCOS)

De piedra en seco (por la parte interior, reforzado con hormigón, pero sin que queden las piedras rejuntadas en su cara exterior).
Remate tradicional: "encadenat". (Los bancos no son para sentarse).

3) SUELOS ZONAS EXPOSICION (indicadas en Plano Planta).

Dichas zonas irán soladas con baldosas de alfarería de 40 x 40 (rejuntadas con griffi y junta muy fina). Encoradas.
Las zonas con alfarería 40 x 40 serán sólo las dos de la SALA Nº I.
Las de las SALAS Nº II y Nº III, con azulejo vidriado mallorquín color marrón obscuro de 15 x 15 (junta seguida) ("de foc").

4) BOVEDAS MARES.

Deben ser restauradas y consolidadas donde haga falta.
De rejuntar en algún lugar, debe hacerse con griffi y arena.
Todas las bóvedas deben ser rascadas con "rasqueta" y luego cepilladas con cepillo de hierro.
(Posteriormente se les dará una mano de agua con mezcla de tierra sombra y alumbre según indicaciones posteriores de proporciones, del arquitecto).

5) RESTAURACION TERRAZA.

(A indicar).

6) RESTAURACION TORRE MOLINO.

(A indicar) (incl. escalera).
(El interior blanco como resto salas).

7) VENTANAS Y PUERTAS.

7.A.) PUERTAS

1. PUERTA PRINCIPAL.
2. VERJAS (dos) SALA III PASO
3. PUERTAS (dos) del Molino a la SALA IV PASO y de la SALA III a la SALA IV PASO.
4. PUERTA TORRE (salida azotea).

No habrá más puertas en todo el edificio.

7.B.) VENTANAS

1. VENTANA SALA I.
2. VENTANA SALA II.
3. VENTANUCUS SALA III (dos) (no practicables).

8) ELECTRICIDAD.

8.A.) Línea puntos de luz a altura arranque bóvedas.

En el Plano Nº 3 (Pl. Baja Instalaciones Molino) está indicado a 2.50 de altura. Esta altura debe considerarse como la del arranque real de las bóvedas. A 5 cm. más abajo debe pasar una línea PERIMETRAL alrededor de todas las SALAS. (En los puntos de luz indicados en Plano, debe colocarse un enchufe color blanco).

8.B.) Línea enchufes a 0.30 del suelo.

8.B.) Línea enchufes a 0.30 del suelo.

La línea de enchufes a 0.30 del suelo puede pasar bajo el solado con salidas empotradas verticales en donde están indicadas en los planos. Enchufes también empotrados y blancos.

8.C.) Interruptor general.

Habrá un interruptor general para todo el Molino -(Museo)- detrás de la puerta Principal, en una caja B.J.C. empotrada y pintada de blanco.
Habrá, igualmente, un conmutador que encienda sólo los puntos de luz de la SALA IV PASO. No habrá ningún otro interruptor en todo el Molino más que los indicados dentro de la caja B.J.C.

8.D.) Los puntos de luz de la Torre se indicarán posteriormente (posición exacta aún no definida).

9) DEMOLICIONES.

(A indicar en Libro de Ordenes).

II. EDIFICIO PORXADA Y ANEXOS.

A) ESTRUCTURAS.

A.1.) Porxada.

Formada por pilares de hormigón armado y jácena idem. (según secciones indicadas en planos) y cubierta inclinada mediante tablones de sapi de 1ª calidad, bovedilla plana cerámica escogida para dejar vista, capa de hormigón de reparto y teja árabe vieja (40 %).

A.2.) Bloque Almacén y Aseos.

Cubierta de viguetas pretensadas normales.

B) SOLADOS.

B.1.) Porxada solada como el resto de la Clastra (ver Cap. siguiente).

B.2.) Aseos solado vidriado 15 x 15 ó 20 x 20.

B.3.) Almacén: capa lisa de hormigón.

C) MUROS Y ENLUCIDOS.

Los muros del bloque Almacén-Aseos serán de "marés" de buena calidad.
Irán enlucidos finos ("embetumat") para pintar.
Los Aseos irán alicatados con vidriado de 15 x 15 ó 20 x 20 (a escoger posteriormente).
Los enlucidos citados también se indican para el techo de los Aseos.

CLASTRA.

La clastra, como queda indicado en los planos, irá solada con fajas de losas de "marés" (de Galdent) formando cuadros, en el interior de los cuales

se solará con alfarería de 40 x 40.
Todo ello con las convenientes pendientes hacia el desagüe central indicado y sobre solera de hormigón armada (de un grueso aproximado de 0.10 m.).

III. EDIFICIO SALA POLIVALENTE.

(A detallar en segunda fase).
Por el momento, tienen validez absoluta los datos constructivos y de materiales indicados en Planos.
Los detalles, carpintería y otras indicaciones se harán según una Memoria anexa al iniciarse la 2ª Fase (correspondiente a dicho cuerpo).

PERGOLA.

A detallar en planos especiales de detalle, antes de su construcción.

Palma de Mallorca, a JULIO de 1.974.

EL ARQUITECTO,

ANTONIO ALOMAR ESTEVE.

2832/74

COLEGIO OFICIAL DE ARQUITECTOS DE LA AGRUPACION DE BALEARES

30 AGO. 1974

VISADO

FIRMADO EN EL EJEMPLAR DEL COLEGIO

c. Inventari general

MOLI D'EN GASPAR
INVENTARI GENERAL

Nº	NOM	DIMENSIONS	MUSEOGRAF.	SITUAC.	R. FOT.
001	Falç	41,5 x13,5	Cult. cereals	III.A	1.0-1
002	Falç amb colze	34,5 x 11,5	Cult. cereals	III.A	1.2
003	Volant	59 x 13	Cult. cereals	III.A	1.3
004	Maça de picar llegum ?	38 x 13	Res. agrícola	III.A	1.4
005	Maça d'esquerdar	71 x 35	Res. domèst.	III.A	1.5
006	Gaiato de savina	71x 8	Reserva	III.A	1.6
007	Gaiato de savina	65 x 10	Reserva	III.A	1.7
008	Forca de tres forcalls	156 x 29,5	Cult. cereals	III.B	1.8
009	Forca de quatre forcalls	150 x 25	Cult. cereals	III.B	1.9
010	Pala de ventar	110 x 22	Cult. cereals	III.B	1.10
011	Forca	147,5 x 34,5	Cult. cereals	III.B	1.11
012	Botella	25,5 x 11,50	Res. domèst.	III.B	1.12
013	Botella	25,5 x 13,50	Res. domèst.	III.B	1.13
014	Cafetera russa	28,5 x 19,5	Res. domèst.	Magt.	1.14
015	Reura	20 x 6,8	Cult. cereals	Magt.	1.15
016	Reura	17,8 x 8,5	Cult. cereals	Magt.	1.16
017	Pes	8 x 16,50	Res. P. i M.	Magt.	1.17
018	Pes	10 x 90	Res. P. i M.	Magt.	1.18
019	Pes	13 x 11,50	Res. P. i M.	Magt.	1.19
020	Morrió	240 x 11	Res. domèst.	Magt.	1.20-35
021	Cistella	300 x 10	Res. domèst.	Magt.	1.21-36
022	Colador	39 x 21,50	Res. domèst.	Magt.	1.22
023	Almud	13,5 x 20,50	Cult. cereals	Magt.	1.24
024	Sedàs	400 x 15	Cult. cereals	Magt.	1.25
025	Sedàs	39,50 x 16	Cult. cereals	Magt.	1.26
026	Sedàs	370 x 14	Cult. cereals	Magt.	1.27
027	Cernedor	55,5 x 33	Cult. cereals	Magt.	1.28
028	Cernedor	68 x 28	Cult. cereals	Magt.	1.29
029	Cucales	9 x 22,50	Res. agrícola	Magt.	1.30
030	Romana	47 x 43	Res. P. i M.	Magt.	1.31
031	Romana	51 x 36	Res. P. i M..	Magt.	1.32
032	Romana	53 x 40	Res. P. i M.	Magt.	1.33
033	Romana	56 x 50	Res. P. i M.	Magt.	1.34
034	Romana	131 x 38	Res. P. i M.	Magt.	2.0
035	Mesura doble decalitre	300 x 33	Res. P. i M.	Magt.	2.1
036	Bota	320 x 39	Res. Agrícola	Magt.	2.2
037	Tibulet	30 x 32,5	Res. domèst.	Magt.	2.3-4
038	Rampins	158 x 95,5	Cult. cereals	III.A	2.5
039	Forca de segar	193 x 74	Cult. cereals	III.A	2.6
040	Entrecavadors	174 x 34	Cult. cereals	III.A	2.7
041	Compàs	86 x 28	Res. oficis	III.A	2.8
042	Erer	820 x 10	Cult. cereals	III.B	2.9
042 bis	Eredores	158	Cult. cereals	III.B	
043	Raspalladors	152 x 95	Cult. cereals	III.B	2.10
044	Tiràs	108 x 93	Cult. cereals	III.B	2.11

Nº	NOM	DIMENSIONS	MUSEOGRAF.	SITUAC.	R. FOT.
045	Botilla	28 x 220	Res. agrícola	I	2.12-13
046	Botilla	19,5 x 210	Res. Agrícola	I	2.14
047	Morral	12,5 x 18	Res. Agrícola	I	2.15
048	Tenalles de ferrer	33,5 x 5	Res. ferrer	I	2.16
049	Escarpra	11 x 1,3	Res. ferrer	I	2.17
050	Picarol	10,5 x 8	Res. Agrícola	I	2.18
051	Picarol	9 x 7	Res. Agrícola	I	2.19
052	Premsa	31 x 18,5	Res. fuster	II	2.20
053	Lliurador	29 x 18	Res. domèst.	II	2.21
054	Lliurador	30 x 10	Res. domèst.	II	2.22
055	Carretó de batre	122 x 62	Cultiu cereals	III.B	2.26
056	Carretó de batre	112 x 49	Cultiu cereals	III.B	2.25
057	Perxa	273 x 123	Cultiu cereals	III.B	2.27
058	Sembradora	50 x 64	Cultiu cereals	III.B	2.23
059	Esterrossadors	108 x 87	Cultiu cereals	III.A	2.24
060	Perxa	5,87m x 1180	Cultiu cereals	III.A	2.28
061	Torn de cendre farina	177 x 148	Cultiu cereals	II	
062	Molí de mà	127 x 146	Cultiu cereals	II	2.29
063	Banc	188 x 46	Res. Agrícola	II	
064	Jou de llaurar	87 x 54	Cultiu cereals	I	2.30
065	Jou de carro	90 x 43	Cultiu cereals	I	2.31
066	Jou de carro	96 x 50	Cultiu cereals	I	2.32
067	Porro per llaurar vinya	86 x 40	Res. Agrícola	I	2.34
068	Carro bord		Cultiu cereals	I	
069	Carro bord		Cultiu cereals	I	
070	Carro de parell		Cultiu cereals	I	
071	Arada de tres solcs	160 x 62	Cultiu cereals	I	3.16
072	?	180 x 63	Cultiu cereals	I	3.17
073	Arada amb roda	190 x 100	Cultiu cereals	I	4.9
074	Jou de llaurar	89 x 52	Cultiu cereals	I	2.33
075	Jou de llaurar	80x 56	Cultiu cereals	I	2.35-36
076	Jou d'una bístia	69 x 62	Cultiu cereals	I	2.37
077	Jou d'una bístia	79 x 51	Cultiu cereals	I	3.0
078	Collar	30 x 74	Cultiu cereals	I	3.1
079	Collar	31,5 x 73	Cultiu cereals	I	3.2
080	Collar	22,5 x 69	Cultiu cereals	I	3.3
081	Collar	30,5 x 73	Cultiu cereals	I	3.4-5
082	Eina de selleter	8,5 x 66	Cultiu cereals	I	3.6
083	Jou de carro	107 x 72	Cultiu cereals	I	3.7
084	Jou de carro	127 x 75	Cultiu cereals	I	3.8
085	Jou de carro	138 x 73	Cultiu cereals	I	3.9-10
086	Jou de carro	130 x 67	Cultiu cereals	I	3.11
087	Collera	42 x 68	Cultiu cereals	I	3.12
088	Coixí	36 x 84	Cultiu cereals	I	3.13
089	Coixí	42 x 85	Cultiu cereals	I	3.14

Nº	NOM	DIMENSIONS	MUSEOGRAF.	SITUAC.	R. FOT.
090	Coixí	48 x 70	Cultiu cereals	I	3.15
091	Gat o cric	118, 73, 105	Res. transport	I	3.18
092	Gat o cric	110, 72, 100	Res. transport	I	3.19
093	Banc de torner	100 x 24	Res. fuster	I	3.20
094	Compàs	105 x 16	Res. fuster	I	4.2
095	Serra	91 x 45,5	Res. fuster	I	4.3-4
096	Roda de carro	121 Ø	Res. transp.	I	4.5
097	Arada amb pala	96 x 58	Cultiu cereals	I	4.8
098	Arada amb pala	200 x 68	Cultiu cereals	I	4.6
099	Arada prima	190	Cultiu cereals	I	4.7
100	Arada de fusta		Cultiu cereals	I	4.0
101	Arada de fusta		Cultiu cereals	I	4.1
102	Rella	41 x 11,5	Cultiu cereals	I	4.10
103	Rella	34,5 x 10	Cultiu cereals	I	
104	Claus	110 x 22	Reserva	III.A	4.11
105	Carretó de batre	74 x 16Ø	Cultiu cereals	III.B	4.14
106	Molí de pedra	31Ø x 24	Cultiu cereals	III.B	4.13
107	Calastró	100 x 68,5	Res. P. i M.	Magt.	
108	Pastera	131 x 80,5	Cultiu cereals	Magt.	
109	Pastera	131 x 78	Cultiu cereals	Magt.	
110	Barcella	38 Ø x 17	Cultiu cereals	Magt.	

d. Fitxa del catàleg

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

N.º Inventari General 001

1.0-1

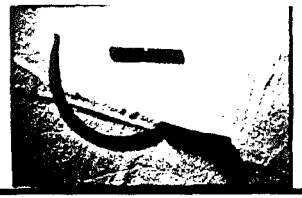

DENOMINACIÓ

FALÇ

Eina consistent en una fulla de ferro acerat, corba, dentada a la vora còncava, i posada al cap d'un mànec.

DESCRIPCIÓ

Terminologia fulla, virolla, mànec

Materials Ferro acerat, fusta

Dimensions 41,5 llarg., 13,5 mànec, 2,2 ampl. fulla Pes

Dades complementàries A la fulla té una marca impresa P. El dentat de la falç també és imprès. El mànec té una marca incisa al taló M. Duu virolla de subjecció. Mànec de fusta tornejat

Estat de conservació Regular

CONTEXTUALITZACIÓ

Procedència Donació

Funció Per segar les messes o l'herba

Àmbit de procedència cultural i geogràfica Mallorca (Manacor ?)

Procés d'elaboració

Datació cronològica

MUSEOGRAFIA

Situació Sala III A

Valoració

Instruccions exposició

Unitat museogràfica a la qual pertany Cultiu dels cereals

Catalogador A. Ramis ; F. Niell Data Catalogació 28/05/91

BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTACIÓ

RAMIS, A. (1985) Els trinxeters de Mallorca

RAMIS, A. (1987) Molí d'En Gaspar: Llucmajor: Guia de visita

e. Contracte de cessió a l'Ajuntament de Llucmajor (1991)

AJUNTAMENT DE LLUCMAJOR
07620 - (BALEARS)

Núm. 1364

El Ayuntamiento Pleno, en sesión ordinaria celebrada el 29 de abril adoptó entre otros el siguiente acuerdo:

APROBAR LA SUBSCRIPCION DEL CONVENIO CON "SA NOSTRA" PARA LA CESI DEL "MOLI D'EN GASPAR".

Aprobar por unanimidad y con el dictamen favorable de la Comisi Informativa de Interior, el siguiente acuerdo:

"Primero.- Aprobar la subscripción del Convenio con la Caixa de Balear "Sa Nostra" para la cesión gratuita del uso, del inmueble denomina "Molí d'en Gaspar", por período de 30 años, con la única finalid de que sea destinado a centro de actividades sociales.

Segundo.- Facultar al Alcalde-Presidente para la suscripción de cuant documentos resulten precisos para la ejecución de este acuerdo".

Cosa que, en execució del que s'ha acordat, us trasllat i notific perquè en tingueu coneixement i per a l'efecte conseqüent.

Contra l'acord transcrit cal interposar per escrit davant aquesta batlia, en el termini d'un mes a comptar des de la present notificació, el recurs previ de reposició que determina l'article 52 de la Llei reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa de 1956, recurs que s'entendrà desestimat si transcorregués un mes des de la seva interposició sense que se'n notifiqui la resolució. Si en aquest recurs de reposició recaigués resolució expressa, es podrà interposar recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Suprem de Justícia de les Illes Balears, en el termini de dos mesos comptats des de la notificació de l'acord resolutori exprés, i si en el termini indicat d'un mes no recaigués resolució expressa, el termini del recurs contenciós administratiu serà d'un any a comptar des de la data d'interposició del recurs de reposició previ. No obstant això, podran utilitzar-se qualsevol altres recursos, si es creu convenient.

Lo que, en ejecución de lo acordado, traslado y notifico a Vd. para su conocimiento y efectos consiguientes.

Contra el transcrito acuerdo cabe interponer por escrito ante esta Alcaldía, en el plazo de un mes a contar desde la presente notificación, el recurso previo de reposición que determina el artículo 52 de la Ley Reguladora de la Jurisdicción contencioso- administrativa de 1956, recurso que se entenderá desestimado si transcurriese un mes desde su interposición sin que se notifique su resolución. Si en este recurso de reposición recayere resolución expresa, podrá interponerse recurso contencioso- administrativo ante el Tribunal Superior de Justicia de las Islas Baleares, en el plazo de dos meses, contados desde la notificación del acuerdo resolutorio expreso y si en el indicado plazo de un mes no recayese resolución expresa, el plazo del recurso contencioso- administrativo será de un año a contar desde la fecha de interposición del recurso de reposición previo. No obstante, podrán utilizarse cualesquiera otros recursos, si lo cree conveniente.

Llucmajor, 6 de mayo de 1991

AJUNTAMENT DE LLUCMAJOR - BALEARS

LA SECRETARIA GENERAL

Fdo. Nieves Tellez García

CAIXA DE BALEARS, SA NOSTRA. C/ Ramón Llull, 2 PALMA.

AJUNTAMENT DE LLUCMAJOR
(BALEARS)

"SA NOSTRA"
CAJA DE BALEARES

A la ciutat de Llucmajor, a 17 de maig de mil nou-cents norata-un

R E U N I T S

D'una part el Sr. Fernando Alzamora Carbonell, major d'edat, Presid de la CAIXA DE BALEARS, SA NOSTRA, Entitat Benèfico-Social, amb domicil Palma, carrer Ramon Llull, nº 2.

D'altra l'Il.lm. Sr. Joan Monserrat Mascaró, Batle-President de l'AJUNTAM DE LLUCMAJOR, qui actua en representació d'aquest Ajuntament en virtud l'acord de dia 29 d'abril d'enguany

Comunament

E X P O S E N

I. Que la Caixa de Balears, Sa Nostra, és única propietària d'un immo consistent en un terreny en el què s'ubica una edificació consistent en M fariner mallorquí, denominat Molí d'en Gaspar, constituït actualment com seu d'obres socials pròpies de l'entitat propietària.

II. Que l'Ajuntament de LLucmajor té interès de col.laborar amb la Ca de Balears, per a la realització d'activitats socials permanents que redun en benefici dels habitants de la comarca, motiu pel qual es necessari un cen adequat.

III. Que l'espai cobert de l'immoble, consistent en el referit molí, resu insuficient per allotjar les activitats previstes, motiu pel qual es fa nec sdria la realitzacxió de noves construccions sobre el solar esmentat.

IV. Que, tot considerant les activitats de caràcter social que pensa re litzar l'Ajuntament de Llucmajor en el centre projectat, així com les carac rístiques de l'Obra Benèfico-Social de la Caixa de Balears, a partir de normes contingudes a l'Ordre Ministerial de 19 de juny de 1979 i disposici subsegüents i complementàries, l'Assemblea General de l'Entitat, a la ses de dia 23 d'abril de 1991, aprovà una obra en col.laboració amb l'Ajuntam de LLucmajor en base als següents

AJUNTAMENT DE LLUCMAJOR
(BALEARS)

"SA NOSTRA"
CAJA DE BALEARES

PACTES

Primer.- En els termes que a les clàusules següents es determinen, la Ca de Balears col.laborarà amb la Corporació Municipal de Llucmajor, pel que a l'obra social a desenvolupar a la finca Molí d'en Gaspar.

Segon.- La Caixa de Balears, per aquest mateix document, cedeix gratuïtam l'immoble descrit a l'expositiu I, a l'Ajuntament de Llucmajor, pel term perentori de trenta anys, amb l'única finalitat que sigui destinat a cen d'activitats socials.

Tercer.- L'Ajuntament de LLucmajor elaborarà un projecte i el correspon pressupost per a l'edificació d'unes construccions annexes al Molí que respec l'estil dels immobles actuals i l'entorn, què es destinaran a centre soc al.ludit.

El projecte definitiu, abans d'executar-se, s'haurà d'aprovar expressam per la Caixa de Balears.

Una vegada obtinguda aquesta aprovació, l'Ajuntament de Llucmajor s'encar garà de gestionar tot el que és refereixi a l'execució del projecte, tant del punt de vista administratiu (permisos, llicències, etc) com real (reulit ció de l'obra y subsegüents contrates).

Quart.- A més de l'expressada cessió de l'ús, la col.laboració de la Ca de Balears, a l'inici de l'obra social, consistirà en el finançament de construcció de les noves edificacions fins un màxim de VUIT MILIONS DE PESSE (8.000.000- ptas), tot anant a càrrec de l'Ajuntament de Llucmajor els impo que, en qualsevol cas, superin la referida xifra. Aquesta quantitat es lliur a terminis contra certificacions d'obres expedides per l'Arquitecte Direc d'aquestes obres.

L'Ajuntament de Llucmajor assumeix exclusivament totes aquelles responsa litats generades front a tercers, a tots els nivells, com a conseqüencia la realització de les obres.

Cinquè.- Un cop finalitzades les obres, l'explotació, gestió, administrac manteniment i conservació del centre aniran a càrrec de la Corporació Munici de Llucmajor, què es farà càrrec de totes les despeses que se'n derivin, abon únicament la Caixa de Balears les corresponents a la conservació de l'immobil zat.

Tot i el que es preveu en el paràgraf anterior, la Caixa de Balears autori

l'Ajuntament de Llucmajor a concertar amb entitats o associacions sens dni de lucre, destinades a l'atenció d'activitats socials de la comarca, el manteni ment, sistema de funcionament i gestió, inclosos els relatius al personal qu integri la plantilla que s'estableixi per al centre per part de l'entitat am la qual es concerti què, d'altra banda, es farà càrrec de les despeses i d les necessitats i responsabilitats que se'n derivin de l'esmentada gestió segons es fixi en els convenis o concerts subscrits i pel temps de durad d'aquests mateixos convenis.

Per aconseguir aquests objectius, perquè la Corporació Municipal convingu o concerti el manteniment, funcionament i gestió del centre en tots els seu aspectes, haurà de:

a) Fer constar en aquest concert l'existència del present conveni amb l Caixa de Baleares, fent constància expressa de totes les estipulacions que h figuren, perquè sigui conegut i complimentat de forma escrupulosa per tote les parts signants d'aquells convenis.

b) Sol.licitar autorització de la Caixa de Baleares prèviament a la formalit- zació dels convenis o concerts esmentats a la present clàusula, autoritzaci sense la qual no podran realitzar-se.

Sisè.- Si per qualsevol circumstància la Corporació Municipal de Llucmajo deixàs de destinar l'immoble cedit a precari a la finalitat social aban al.ludida, aquest immoble, amb les noves instal.lacions construïdes, revertir integrament a la Caixa de Baleares, lliure de personal.

Setè.- La Caixa de Baleares podrà, en qualsevol moment, tenir lliure accé al centre a l'objecte de realitzar-hi activitats i col.lacar-hi tota cast de publicitat.

Vuitè.- L'Ajuntament de Llucmajor assumeix qualsevol responsabilitat e què es pogués incórrer davant tercers com a conseqüència de l'ús i explotaci del centre, de les activitats desenvolupades per qualsevol persona i de tote altres causes, llevat d'aquelles que dimanen de la propietat estricta d l'immoble.

Novè.- Una vegada finalitzat el període de vigència del present contract o abans, en el supòsit de la circumstància anteriorment ressenyada, la Corporació Municipal de LLucmajor retornarà a la Caixa de Baleares la plena possessi de l'immoble cedit, amb les noves edificacions, què seran propietat de la Caix de Baleares, sense que aquesta entitat hagi d'abonar, per aquest motiu, ca casta d'indemnització.

AJUNTAMENT DE LLUCMAJOR
(BALEARS)

"SA NOSTRA"
CAJA DE BALEARES

El centre revertirà a la Caixa de Balears, lliure de tota classe d'obligacions i de personal.

Desè.- La Caixa de Balears es reserva el dret de comprovar en tot moment el compliment de l'objectiu assenyalat.

Onzè.- L'Ajuntament de LLucmajor es compromet a deixar pública constància, en tot moment i lloc, de forma pública, de l'ajut prestat per la Caixa de Balears.

Dotzè.- La Caixa de Balears haurà d'estar degudament representada als òrgans de govern del referit Centre Social.

I perquè consti, es signa per duplicat i a un sol efecte en el lloc i data abans indicats.

INDEX VOLUM II

4. LES COL.LECCIONS ETNOLOGIQUES A BALEARS 525

4.1. Metodologia d'estudi..... 526

4.1.1. Les col.leccions etnològiques. L'abast temàtic..526

4.1.2. Les col.leccions etnològiques. Un assaig de mostreig..... 529

4.1.3. El mètode i les eines de treball..... 537

4.1.4. La descripció de les col.leccions..... 552

4.2. Col.leccions etnològiques de titularitat pública... 556

4.2.1. Col.leccions de titularitat estatal.....557

4.2.1.1. Museu de Mallorca. Secció etnològica de Muro 557

4.2.1.1.1. Identificació 557

4.2.1.1.2. Història i evolució 558

4.2.1.1.3. Aspectes jurídics i administratius 559

4.2.1.1.4. Fons del museu 561

4.2.1.1.5. Laboratori 563

4.2.1.1.6. Exposició 567

4.2.1.1.7. Instal.lacions 571

4.2.1.1.8. Dinamització 571

4.2.1.1.9. Fonts consultades 578

4.2.1.1.10. Apèndix documental 579

4.2.2. Col.leccions de titularitat municipal 595

4.2.2.1. Museu Local de Sa Pobla 595

4.2.2.1.1. Identificació 595

4.2.2.1.2. Història i evolució 595

4.2.2.1.3. Aspectes jurídics i administratius 597

4.2.2.1.4. Fons del museu 598

4.2.2.1.5. Laboratori 599

4.2.2.1.6. Exposició 600

4.2.2.1.7. Instal.lacions 602

4.2.2.1.8. Dinamització 602

4.2.2.1.9. Fonts consultades 602

4.2.2.1.10. Apèndix documental 603

4.2.2.2. Museu Municipal de Pollença..... 632
4.2.2.2.1. Identificació..... 632
4.2.2.2.2. Història i evolució..... 632
4.2.2.2.3. Aspectes jurídics i administratius..... 634
4.2.2.2.4. Fons del museu..... 635
4.2.2.2.5. Laboratori..... 636
4.2.2.2.6. Exposició..... 638
4.2.2.2.7. Instal.lacions..... 639
4.2.2.2.8. Dinamització..... 640
4.2.2.2.9. Fonts consultades..... 641
4.2.2.2.10. Apèndix documental..... 642

4.2.2.3. Museu de Manacor..... 665
4.2.2.3.1. Identificació..... 665
4.2.2.3.2. Història i evolució..... 666
4.2.2.3.3. Aspectes jurídics i administratius..... 668
4.2.2.3.4. Fons del museu..... 669
4.2.2.3.5. Laboratori..... 670
4.2.2.3.6. Exposició..... 673
4.2.2.3.7. Instal.lacions..... 674
4.2.2.3.8. Dinamització..... 675
4.2.2.3.9. Fonts consultades..... 676
4.2.2.3.10. Apèndix documental..... 677

4.3. Col.leccions etnològiques de titularitat privada... 733

4.3.1. Col.leccions de titularitat institucional 734

4.3.1.1. Museu Regional d'Artà 734

4.3.1.1.1. Identificació 734

4.3.1.1.2. Història i evolució 735

4.3.1.1.3. Aspectes jurídics i administratius 739

4.3.1.1.4. Fons del museu 741

4.3.1.1.5. Laboratori 742

4.3.1.1.6. Exposició 744

4.3.1.1.7. Instal.lacions 746

4.3.1.1.8. Dinamització 747

4.3.1.1.9. Fonts consultades 748

4.3.1.1.10. Apèndix documental 751

4.3.1.2. Museu del Monestir de Lluc 793

4.3.1.2.1. Identificació 793

4.3.1.2.2. Història i evolució 793

4.3.1.2.3. Aspectes jurídics i administratius 795

4.3.1.2.4. Fons del museu 796

4.3.1.2.5. Laboratori 797

4.3.1.2.6. Exposició 798

4.3.1.2.7. Instal.lacions 800

4.3.1.2.8. Dinamització 802

4.3.1.2.9. Fonts consultades 803

4.3.1.2.10. Apèndix documental 804

4.3.1.3. Museu de la Porciúncula 833

4.3.1.3.1. Identificació 833

4.3.1.3.2. Història i evolució 834

4.3.1.3.3. Aspectes jurídics i administratius..... 834
4.3.1.3.4. Fons del museu..... 835
4.3.1.3.5. Laboratori..... 836
4.3.1.3.6. Exposició..... 837
4.3.1.3.7. Instal.lacions..... 838
4.3.1.3.8. Dinamització..... 839
4.3.1.3.9. Fonts consultades..... 840
4.3.1.3.10. Apèndix documental..... 841

4.3.1.4. Molí d'En Gaspar..... 860
4.3.1.4.1. Identificació..... 860
4.3.1.4.2. Història i evolució..... 861
4.3.1.4.3. Aspectes jurídics i administratius..... 861
4.3.1.4.4. Fons del museu..... 862
4.3.1.4.5. Laboratori..... 863
4.3.1.4.6. Exposició..... 866
4.3.1.4.7. Instal.lacions..... 867
4.3.1.4.8. Dinamització..... 868
4.3.1.4.9. Fonts consultades..... 870
4.3.1.4.10. Apèndix documental..... 870

4.2.2.3.2. Història i evolució

Quant a la història del fins ara Museo Arqueológico Municipal de Manacor, hem d'assenyalar una sèrie de fases prou importants i que d'alguna forma determinen la pròpia trajectòria del museu i dels seus fons:

1. Iniciativa particular del Sr. Joan Aguiló Pinya que crea una col.lecció particular a partir de la descoberta i adquisició, el 1917, de la basílica paleocristiana de Son Peretó.

2. Adquisició el 1926, per part de l'Ajuntament de Manacor, de la col.lecció Aguiló al seus hereus i instal.lació en diverses dependències municipals:

Torre de ses Puntes

Claustre del Convent dels Dominics

3. Constitució el 1939 d'un Patronat del Museu Arqueològic, conformat per dos Regidors de l'Ajuntament, dos representants de l'Arxiprestral Parròquia, dues persones competents oportunament anomenades, el Secretari de l'Ajuntament. Trasllat de la col.lecció a dependències parroquials i posterior ubicació a les actuals dependències de la pça. del Rector Rubí.

4. Encàrrec d'un avantprojecte d'instal.lació d'un Museu Municipal a la Torre dels Enagistes al Dr. Guillem Rosselló. Rehabilitació i adequació de l'edifici de la Torre i contractació, novembre de 1990, d'un tècnic per a dur endavant l'inventari, catalogació i ordenació del fons municipal.

És interessant constatar que tant pel que fa a la mateixa denominació del Museu, com per la composició dels fons museogràfics, així com per la dedicació i formació del personal que, directa o indirectament, han treballat en el Museu de Manacor, mai no s'havia previst de forma ferma la conservació de materials etnològics.

D'aquesta realitat és prou il.lustratiu el fet que al llibre de registre del Museu que es duia, a part del de la secció d'arqueologia, entre 1980 i 1981 només hi ha tres entrades corresponents a una col.lecció de 20 fotografies de barcos propietat del Museu del Palau (Manacor); unes xeremies i un picarol amb creu.

Quan es planteja per primera vegada de forma clara i amb les pertinents dotacions una secció d'etnologia és amb l'avantprojecte redactat per Guillem Rosselló el 1990 (apèndix documental a).

És també durant aquest darrers anys quan a rel de diverses donacions s'incrementa el fons etnològic inicial que, entre el moment de la creació del Museu fins al 1989, pràcticament havia romàs inalterat.

És per totes aquestes raons, que fins ara s'han especificat, que hom pot parlar , en el cas del Museu de Manacor, d'un abans i d'un després de la rehabilitació de la Torre dels Enagistes, de la redacció d'un avantprojecte i la contractació de personal especialitzat.

4.2.2.3.3. Aspectes jurídics i administratius

Tal com hem vist als aspectes històrics, el museu va esser una inciativa individual que en un moment donat esdevé responsabilitat municipal.

Quant als òrgans rectors, hi ha hagut un patronat municipal amb estatuts propis per després passar a esser una dependècia més de la comissió de Cultura de l'Ajuntament (apèndix documental b). Així i tot, és important constatar que, avui per avui, la institució municipal no compta amb cap partida pressupostària específicament destinada al Museu. El museu es nodreix d'una partida especial de despeses.

Quant a l'equip humà, tant pel que fa a gestió com a investigació, s'ha de dir que la primera part depèn de l'esmentada comissió de cultura de l'Ajuntament i, pel que fa a la direcció científica, simplement es comptava amb la presència d'un funcionari municipal (Alfonso Puerto) que cumplia les funcions de director-conservador amb les funcions que li assignava el reglament.

Actualment la direcció científica, centrada bàsicament en l'inventari i catalogació, és desenvolupada per un tècnic contractat, encara que el pla museològic i les mateixes funcions del tècnic especialista vénen determinades per l'avantprojecte redactat, a petició de l'Ajuntament, pel director del Museu de Mallorca.

Quant a la nova situació plantejada pel trasllat a la torre dels Enagistes s'ha de tenir present que la propietat del nou edifici és municipal mentre que els fons són els de l'antic museu més totes

aquelles que per un conveni de cessió i procedents del Museu de Mallorca puguin dipositar-s'hi.

Pel que fa al règim econòmic del Museu i, donada la peculiar situació de trobar-se en un moment de provisionalitat, s'ha de dir que no hi ha entrades i, quant a les sortides, a part de la inversió que suposa la rehabilitació del nou edifici i el muntage museogràfic, l'única despesa important és la del personal contractat.

4.2.2.3.4. Fons del museu

En general pot dir-se que el Museu de Manacor, tant abans com després del trasllat és un museu d'història. Tot i així pot establir-se una divisió entre el que són fons arqueològics que abastarien un lapse històric que aniria des de la prehistòria fins a la baixa Edat Mitjana i una altra secció, de la qual en diríem etnològica, que bàsicament es nodreix de materials etnològics i protoindustrials que podrien documentar el segle XIX i el període pre-turístic del nostre segle.

Segons l'avantprojecte, la primera part d'aquests fons s'organitzarien seguint una seqüència diacrònica que abastaria, tal com hem dit, des de la prehistòria fins a l'Edat Mitjana. La secció etnològica s'ordenaria, en principi, a partir de tres unitats museogràfiques representades pels oficis de fuster, gerrer-terrisser i agricultura tradicional.

L'àmbit geogràfic de les col.leccions és bàsicament local encara que hi ha alguns fons arqueològics que procedeixen d'altres municipis de la comarca.

La política d'adquisicions en aquest moment no està tampoc definida, tot i així sembla que s'haurà de restringir a l'àmbit local. Pels fons etnològics es pensa iniciar una campanya de donacions que hauria de promoure el tècnic municipal recolzat pel Patronat del Museu.

Pel que fa a l'ampliació dels fons del museu, hem de remarcar que tal com hem dit en parlar de la història, la majoria procedeixen de les col.leccions inicials del fons Aguiló i també del fons de la col.lecció de Baltasar Pinya. Tot i així sembla que també s'adquireixen peces de ceràmica a antiquaris (Beltrán) i peces arqueològiques procedents del peci del Sec. Sempre es fa constar que l'adquisició es fa a favor del Patronat del Museu.

4.2.2.3.5. Laboratori

Quant a la documentació, hi ha una petita biblioteca del museu, contemplada al reglament, amb un fons de publicacions especialitzades sobre història local, alguns llibres sobre museus, alguns exemplars de la revista *Museum* i catàlegs d'altres museus. Hi ha un llibre de registre de la biblioteca amb 176 entrades.

Actualment no compta amb cap casta de laboratori de restauració o altra instal.lacció similar. Pel que fa a la documentació, hi ha estadístiques de visitants entre el mes de juny

del 1978 i el mes de març de 1982. En aquest registre es comptabilitza i classifica el públic assistent segons la nacionalitat i el públic escolar.

Pel que fa a documentació hi ha una petita col.lecció de retalls de premsa, memòries de campanyes de prospecció arqueològica presentades a l'Ajuntament i memòries d'activitats del Museu.

A les vitrines es feia una fitxa igual a les de catalogació.

Durant l'època d'Alfonso Puerto es va dur registre d'entrada de peces. Es donava un número *currens* a cada una de les peces entrades al Museu i es registrava en un llibre de registre de correspondència adequat a les necessitats. Es consignava el número, el dia i mes d'entrada, la procedència, el donant o dipositari i una breu descripció de la peça. Es duia un doble registre: un pels materials arqueològics i l'altre pels materials etnològics encara que amb numeració correlativa.

Seguint amb el registre, les antigues col.leccions duen numeració, però no va ser seguida per Puerto. Aquesta numeració antiga, però, no dóna cap referència de la procedència de les peces o detalls de la seva troballa.

El catàleg adopta el mateix sistema de fitxa emprat al Museu de Mallorca, però amb una ampliació del camp dedicat a fotografia. A les vitrines s'empra la mateixa fitxa (apèndix documental c).

Quant a l'ordenació, hi ha una separata del catàleg de l'arxiu Municipal, publicada a Panorama Balear per Baltasar Pinya.

Actualment, pel que fa a la catalogació i inventari, se segueix emprant el mateix model de fitxa (Museu de Mallorca rectificada) i el llibre d'inventari del Ministeri de Cultura.

A l'àmbit d'investigació, a part de controlar les excavacions que es puguin fer dins el terme municipal de Manacor i les tasques d'inventari i catalogació, l'actual tècnic explica que serà necessari, en el camp de l'etnologia, fer una primera investigació per al muntatge de les unitats museogràfiques de fusteria, gerreria i agricultura tradicional. Tot això, tal com preveu l'avantprojecte de Guillem Rosselló. També creu que serà interessant endegar investigacions sobre temes locals ben interessants pel que fa a la protoindustrialització: fabricació de perles, pintes, teixidors, etc.

Així mateix creu que serà necessària la redacció de prospectes o guies de visita amb finalitat, didàctica informativa i publicitària.

Actualment es restauren peces per fer el muntatge de les sales de prehistòria i romanització. Per això s'ha contractat el servei d'un taller de restauració particular. No hi ha taller de restauració ni previsions ja que segurament no resultaria rendible pel volum del material dipositat al museu.

Pel que fa a mesures de conservació, tals com el control del medi ambient, humitat, temperatura, il.luminació, etc., han de supeditar-se a l'especial configuració arquitectònica del nou edifici.

En aquest nou edifici de moment no hi ha magatzem, però serà imprescindible tant per a la conservació dels fons reservats

com per a la possibilitat de muntar exposicions temporals a algunes de les sales o altres activitats.

Les tècniques de marcatge són les tradicionals: tinta xina i laca per a la ceràmica i etiquetes amb un fil per a peces més grosses.

4.2.2.3.6. Exposició

Encara no s'han definit totalment els criteris d'exposició, tot i que a l'avantprojecte es preveu, almenys pels fons arqueològics, una disposició seqüencial diacrònica.

El tècnic municipal creu que hauria de primar el pedagògic front a l'estètic. Es pensa també amb la possibilitat d'utilitzar com a elements complementaris per a l'exposició els fons del Museu del Palau, actualment tancat i integrat per miniatures de mobles realitzades per Antoni Sancho Comas[2].

Pel que fa als criteris d'exposició en les noves instal.lacions de la Torre dels Enagistes, i d'acord amb l'avantprojecte, es compta amb un disseny específic de vitrines realitzades per Guillem Oliver i Neus Inyesta, així com un disseny especial per a les conduccions elèctriques.

---

2 (1969) *Museo del Palau.* Manacor: Perlas Manacor.

4.2.2.3.7. Instal.lacions

Pel que fa a les distintes seus ocupades de forma successiva pel museu de Manacor, hom pot dir que sempre s'han utilitzat edificis singulars aprofitats (Torre de ses Puntes, Convent dels Dominics, antiga escola de nines, Torre dels Enagistes).

Tant pel que fa a l'antiga escola de nines, on encara es conserva la major part del fons arqueològic, com a la futura seu del museu a la rehabilitada torre dels Enagistes, s'ha de dir que els edificis, dins les seves possiblitats, s'adequaren a les necessitats d'exposició i sistematització dels fons, encara que no han previst la necessitat de laboratoris, magatzems o instal.lacions de serveis complementaris importants.

Pel coneixement més ampli de la Torre dels Enagistes, nova seu del Museu de Manacor, vegeu l'aportació dels arquitectes Neus García Inyesta i Guillem Oliver Sunyer (1986) *Una aproximació tipològica a la Torre dels Enagistes*[3].

L'antic local de la plaça del Rector Rubí estava ordenat en un vestíbul-entrada i dues sales que allotjaven les dues grans temàtiques conservades: "Sala de prehistoria y otras civilizaciones" i sala destinada a "La basílica paleocristiana de Son Peretó"

Aquest local no comptava amb cap casta de servei ni tampoc amb mesures de seguretat. Pel que fa a l'exposició es limitava a una sèrie de vitrines verticals penjades a la paret o buits

[3] Aquest article, a més d'altres aportacions sobre la història i la decoració popular d'aquesta edificació medieval de Manacor, podeu trobar-los a (1986) *Estudis sobre la Torre dels Enagistes (Manacor).*

de finestra aprofitats com a prestatgeria amb un vidre davant. Hi havia també algunes vitrines horitzontals disposades a la part central de la sala i plafons amb ceràmica.

Pel que fa a la sala dedicada a Son Peretó, s'intentava reconstruir la disposició original dels mosaics que es col.loquen sobre les parets i el famós mosaic de Balèria disposat horitzontalment a la part central de la sala. Els molins romans i talaiòtics, igualment que les àmfores es disposen de manera esparça per dins la sala. Per tal de conèixer amb exactitud la disposició original de l'exposició i una descripció més o menys detallada del contingut de cada una de les vitrines vegeu: *Breve Historia del Museo Arqueológico de la Ciudad de Manacor (Baleares).*

Com a únic intent de didactisme a l'hora del muntatge de l'exposició trobam la reconstrucció d'una àncora romana a partir de l'existència d'un cep de plom.

4.2.2.3.8. Dinamització (activitats i publicacions)

La tasca de divulgació del museu es va limitar, durant l'època d'Alfonso Puerto, a una sèrie de concursos escolars de redacció, maquetes de fang... i una secció d'arqueologia a la revista local "Perlas y Cuevas".

4.2.2.3.9. Fonts consultades

Entrevista amb el Sr. Josep Merino Santisteban, Director-conservador del Museu de Manacor (5.3.91).

Museo del Palau. Manacor (1969) Manacor: Perlas Mancor.

Estudis sobre la Torre dels Enagistes (Manacor) (1986) Palma: Museu de Mallorca. (Quaderns de Ca la Gran Cristiana, 7).

PINYA, Baltasar (1953) *El Museo Arqueológico y la basílica primitiva de Manacor.* Palma: Imp Mn. Alcover (Panorama Balear. 28).

SANZ-PASTOR Y FERNANDEZ DE PIEROLA, Consuelo (1990) *Museos y colecciones de España.* Madrid: Ministerio de Cultura. pp. 71.

Breve Historia del Museo Arqueológico de la Ciudad de Manacor (Baleares). (s.d.)

4.2.2.3.10. Apèndix documental

a. Avantprojecte d'instal.lació d'un museu municipal a la Torre dels Enagistes

b. Ordenanza del Museo Arqueológico Municipal de Manacor (1975)

c. Fitxa inventari catàleg general

a. Avantprojecte d'instal.lació d'un museu municipal a la Torre dels Enagistes

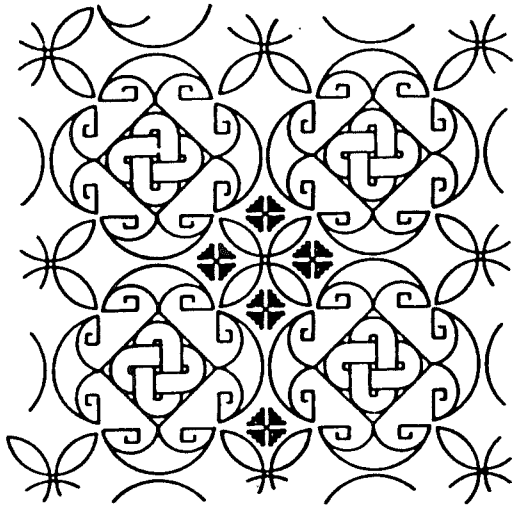

PROPIETARI: EXCM. AJUNTAMENT DE MANACOR.

REDACTOR DE L'AVANTPROJECTE: GUILLEM ROSSELLO-BORDOY

ORDRE D'ENCARREC: Acord de la Comissió de Govern pres el dia 7 de desembre de 1989.

AJUNTAMENT DE MANACOR
BALEARS
SECRETARIA GENERAL

R/V

Secretaria/ac

DESTINATARI

AJUNTAMENT DE MANACOR
Registre Correspondència
13 DIC. 1989
ENTRADA Núm. ____
SORTIDA Núm. 8082

Sr. Rosselló i Bordoy
Director del Museu de Mallorca

ASSUMPTE

PALMA DE MALLORCA

La Comissió de Govern en sessió celebrada el dia set de desembre de mil nou-cents vuitanta-nou adoptà, entre d'altres, el següent acord:

Encarregar al Sr. Rosselló i Bordoy, Director del Museu de Mallorca, el projecte d'ubicació del Museu Arqueològic de Manacor a la Torre dels Enagistes.

EL SECRETARI GENERAL,

AJUNTAMENT DE MANACOR - SECRETARIA - BAL

ENTRADA
Núm. 8220
Data: 19/12/89

MUSEO DE MALLORCA

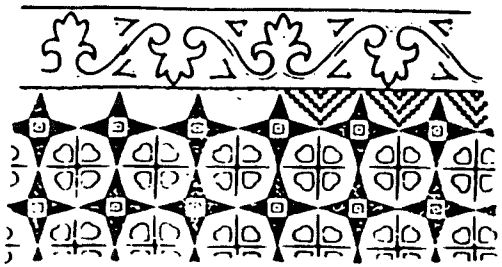

L'esmentat Museu te per base les troballes de Mn. Aguiló a Son Per tó, i les excavacions que va dur a terme en aquell lloc a partir de 190 Atesa la data de començament, abans que fos dictada la llei de 7 de juli de 1911 que regulava les excavacions arqueològiques i el seu reglament d 1 de març de 1912, aquestes troballes, en aquella època, queien dins la m estricta legalitat, per tant la propietat dels bens històrics atresorats p Mn. Aguiló, no admeten la mes petita objecció jurídica.

Dita col.lecció va ser adquirida pel Ajuntament de Manacor als hereu de Mn. Aguiló, l'any 1926 i constitueix la base fonamental de la col.leccion municipals que ara es volen posar en valor.

La resta de bens històrics que formen el conjunt a exposar, arribare al Museu Arqueològic de Manacor bé per troballa casual, bé per donacion diverses al llarg dels temps.

D'acord amb les disposicions actuals dictades per la Llei 16/85 de 25 de juny les noves adquisicions, depòsits, donacions que puguin, en el futur, engrandir les col.leccions municipals es subjectaren a les disposicions vigents que preveuen, mitjançant conveni amb l'autoritat competent, en aquest cas el Govern de la Comunitat. Autònoma, el depòsit al Museu que es preten instal.lar, no tan sols de les troballes casuals produïdes al terme municipal si no també el fruit de les excavacions oficials que es duguin a bon lloc en el futur. La qual cosa no impedeix que fons arqueològics i etnològics provinents d'excavacions anteriors puguin ser depositats al nou CENTRE MUSEOLOGIC objecte d'aquest avant-projecte.

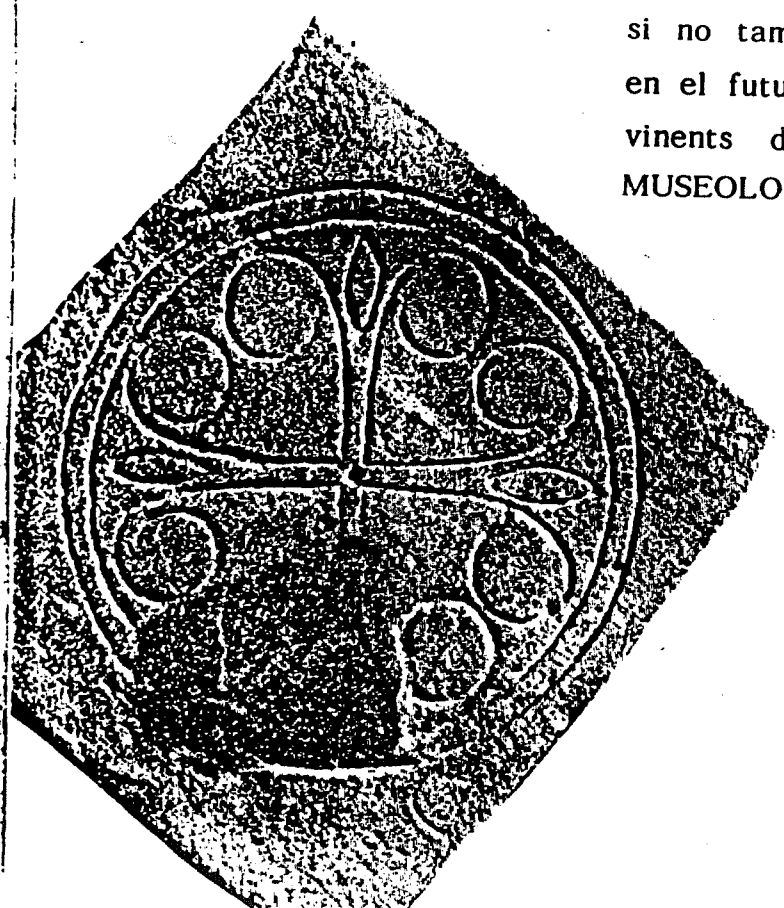

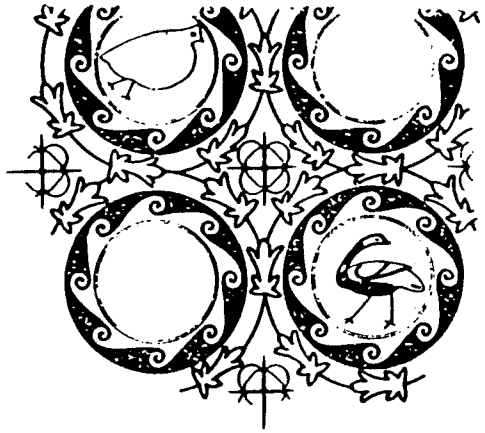

Les col.leccions arqueològiques i etnològiques propietat de l'Ajuntame de Manacor son prou importants per tal d'abastar les instal.lacions museol giques necessàries per a la seva exposició i promoció cultural.

De fet des del 14 de setembre de 1939 el Museu Arqueològic Munic pal te una existència legal a l'empar de les disposicions de l'Administrac Local que preveuen l'existència de tals centres culturals, encara que m dit Museu assolís una legalitat completa dins la xarxa de Museus estata i municipals. Aixi i tot la valua de les col.leccions i el gran interés doc mental de les peces recollides va permetre que al D. 474 de 1 de març 1962 es declaressin M.H.A. les col.leccions i l'edifici que les guardava, ale hores, les dependències realment deficitàries a la vora de l'Església Parr quial.

PLA MUSEOLOGIC

D'acord amb les disponibilitats dels espais aconsseguits al restaurar la torre dels Enagistes es proposa la següent organització museològica:

Planta baixa:

I - Entrada - distribuidor, venda de:

- entrades
- postals
- diapositives
- publicacions.

Control de seguretat mitjançant circuit tancat de TV.

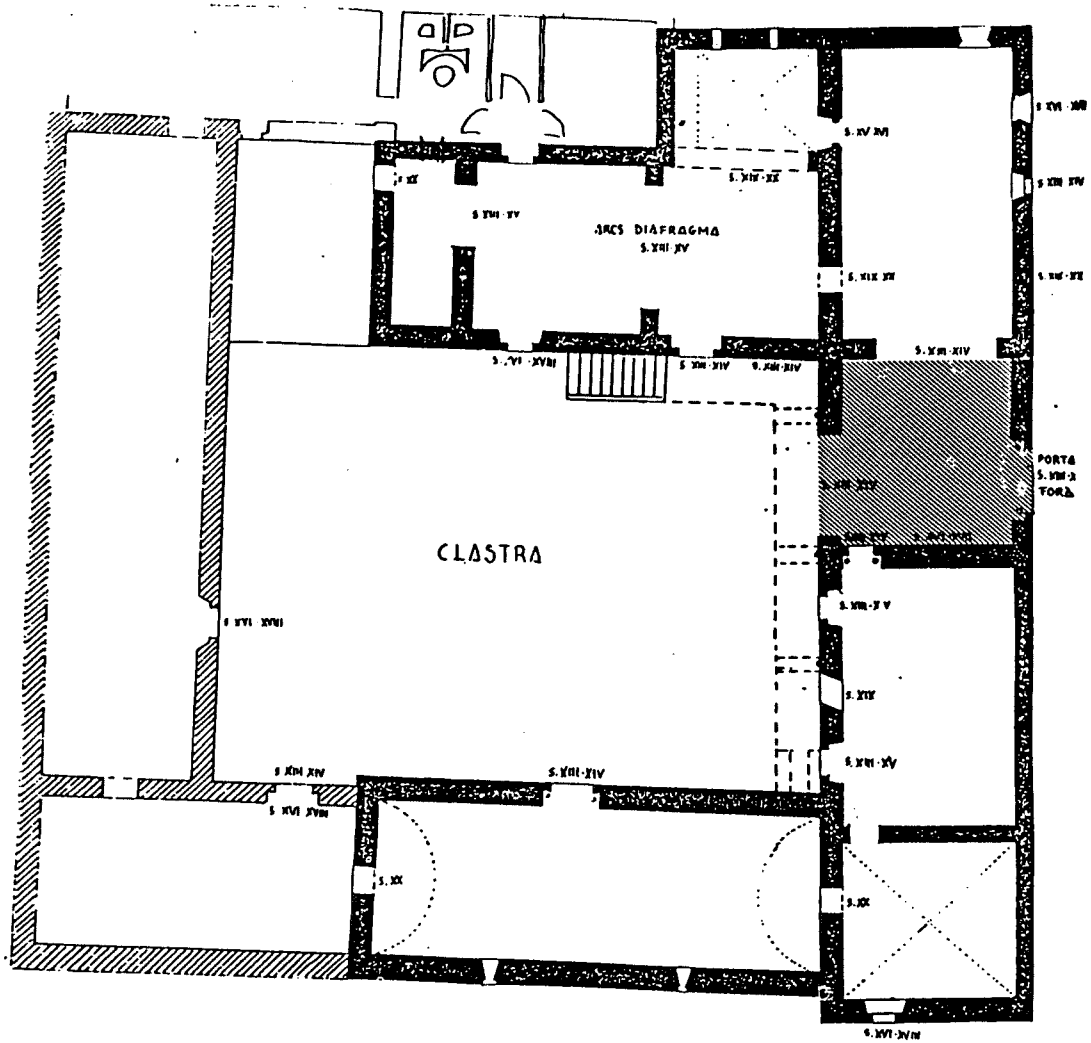

PLANTA BAIXA.-

II - Prehistòria de la comarca de Manacor

Fons museològics a determinar:

a) fons propietat municipal
b) depòsits particulars
c) donacions
d) fons excavacions oficials a depositar mitjançant conveni: Excavacions Hospitalet (1974 - 1986)
e) futurs excavacions gestionades pel Museu Municipal de Manacor.

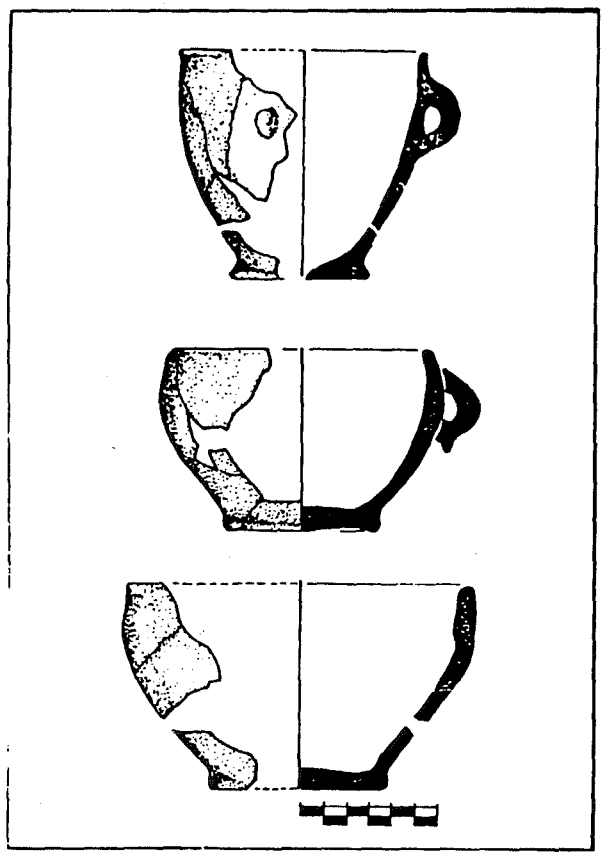

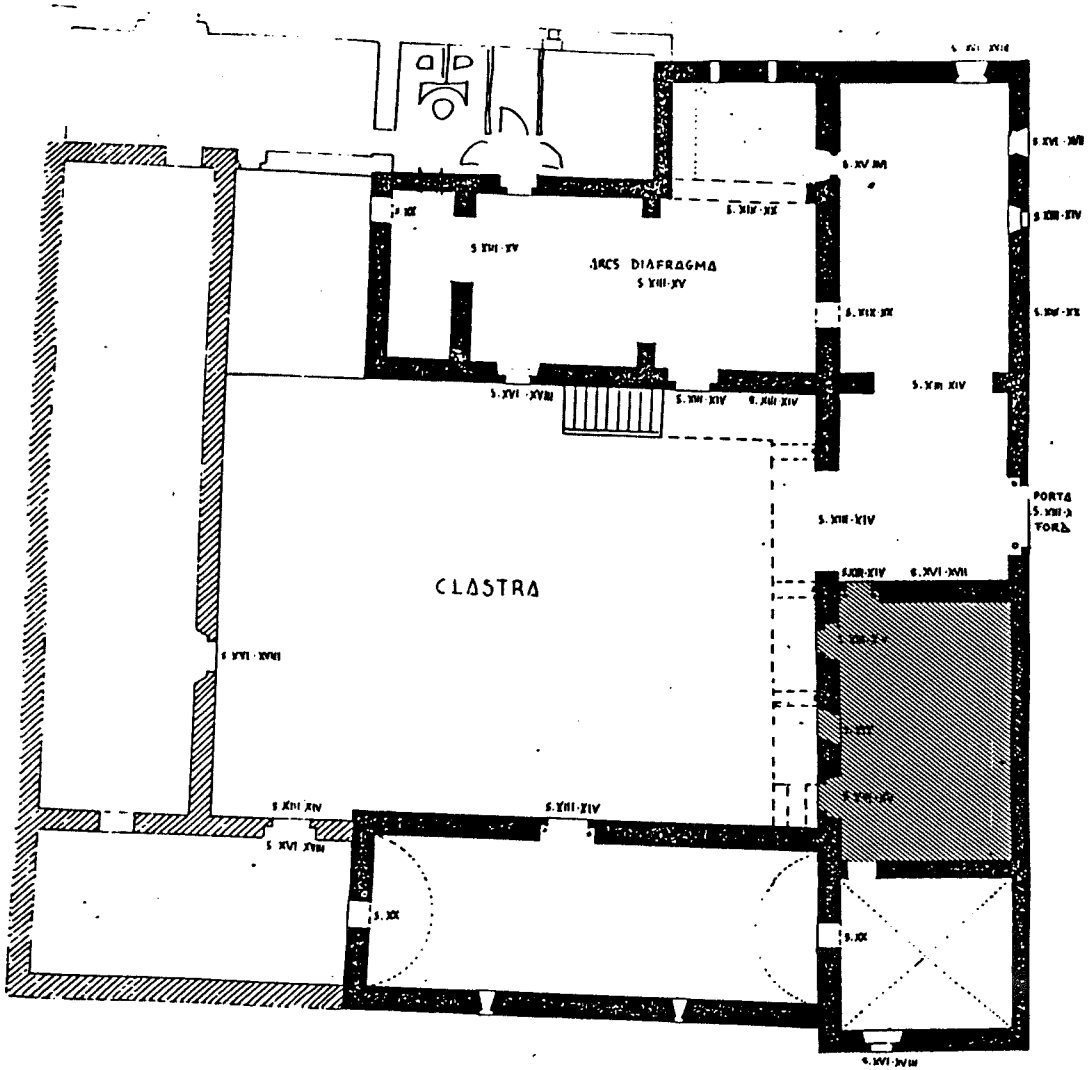
ARCS DIAFRAGMA
CLASTRA
PORTA

III - Romanització

Element singular:

- Hermes bàquic de Son Mas
- Llànties de Porto Cristo

Fons en dipòsit a determinar mitjançant conveni:

- prospeccions Universitat de Marburg am Lahn.

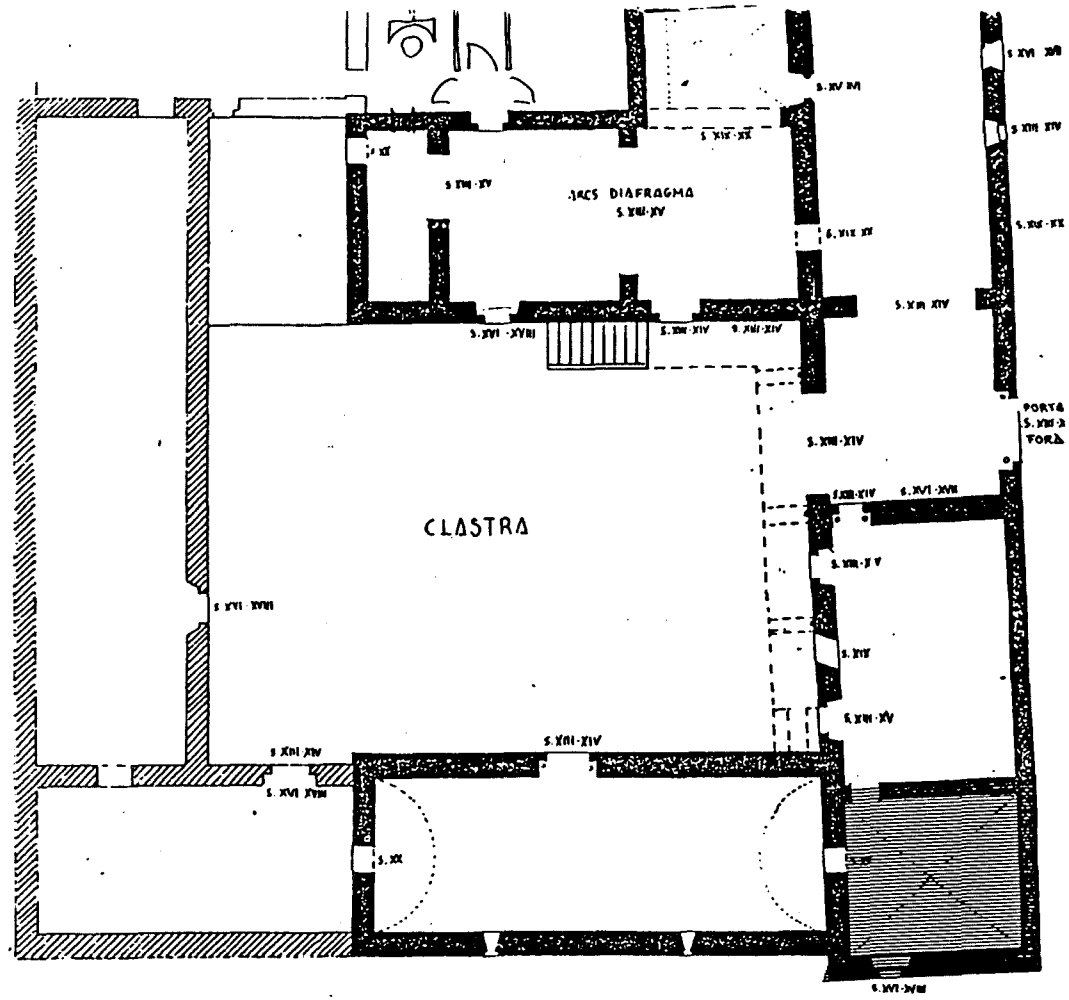

PLANTA BAIXA.-

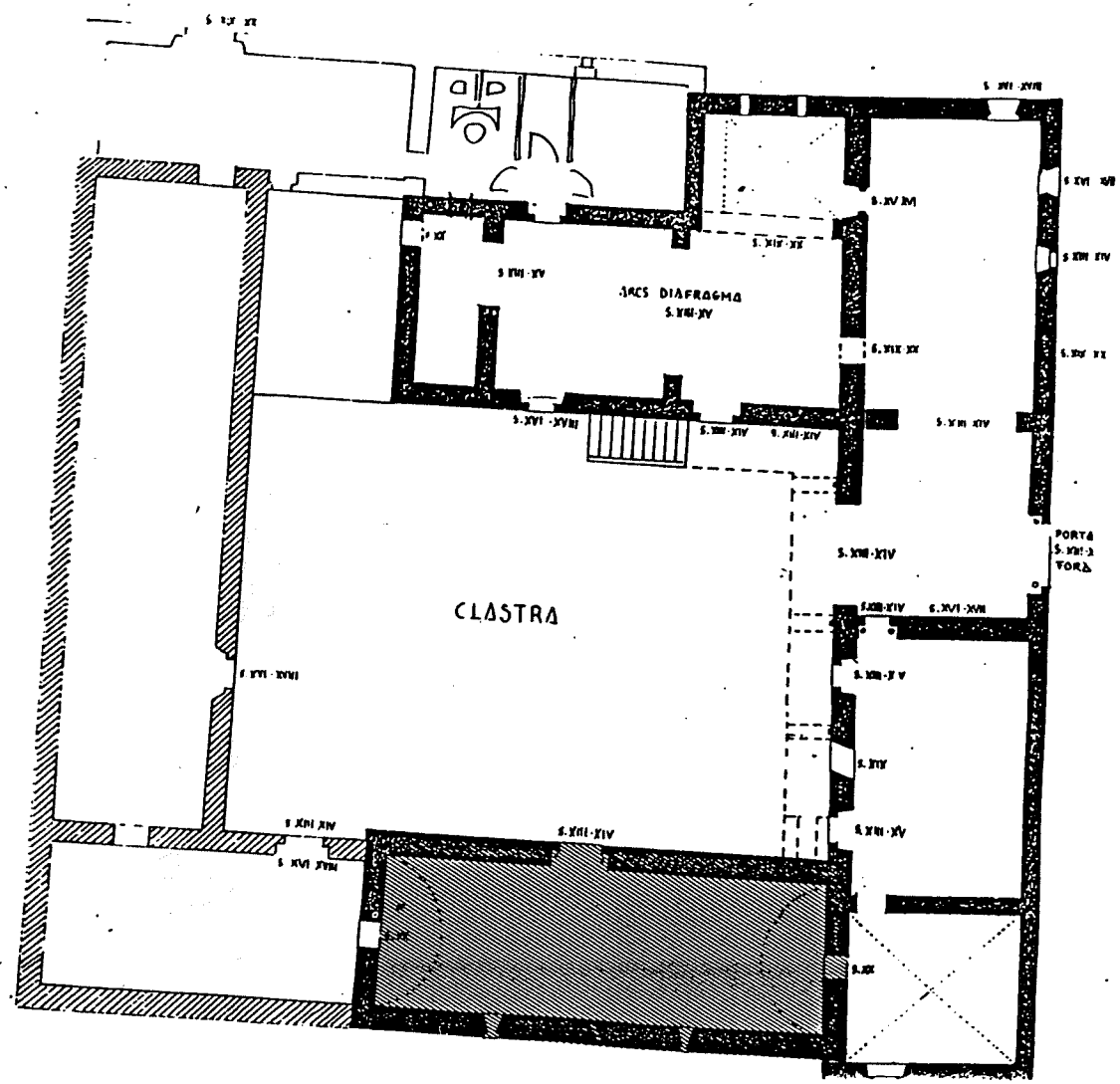
ARCS DIAFRAGMA
CLASTRA
PORTA

V - Epoca medieval

Materials d'època islàmica

Materials d'època cristiana

- a determinar una vegada s'hagin fet els taris dels materials de propietat municipal.

Materials propietat estatal, en dipòsit, mitjançant co

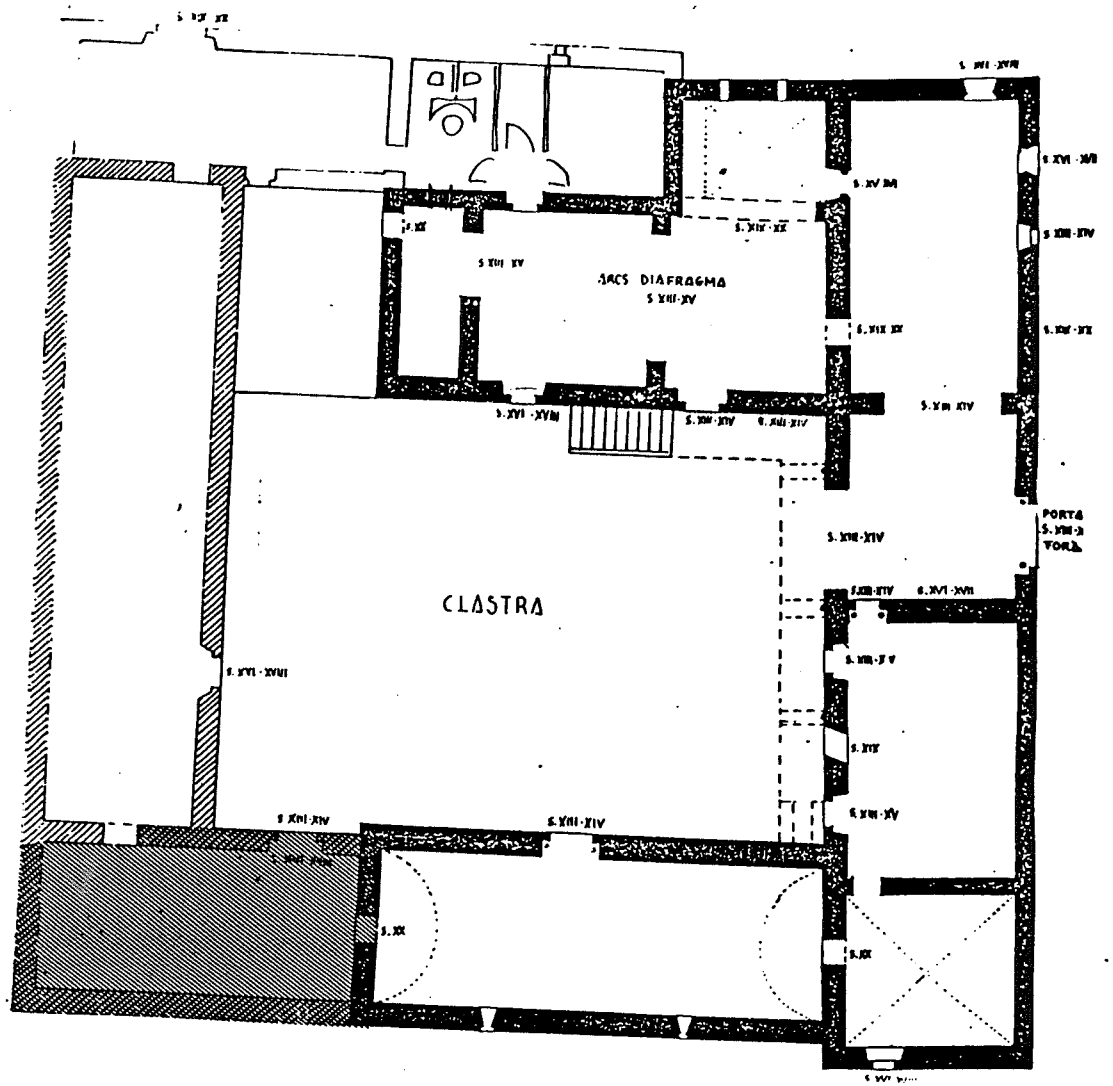
ARCS DIAFRAGMA
CLASTRA
PORTA

- fons a determinar una vegada s'hagi fet l'inve tari dels materials de propietat municipal.

A causa de la tradició manacorina es pens que els elements fonamentals haurien d'abasta les següents especialitats:

GERRERIA i TERRISSERIA
FUSTERIA
AGRICULTURA,

la qual cosa no impedeix que es disposin altre especialitats artesanals a determinar en el futur

Una de les sales previstes per les colec- cions etnològiques podría dedicar-se a exposi- cions temporals de caire etnològic.

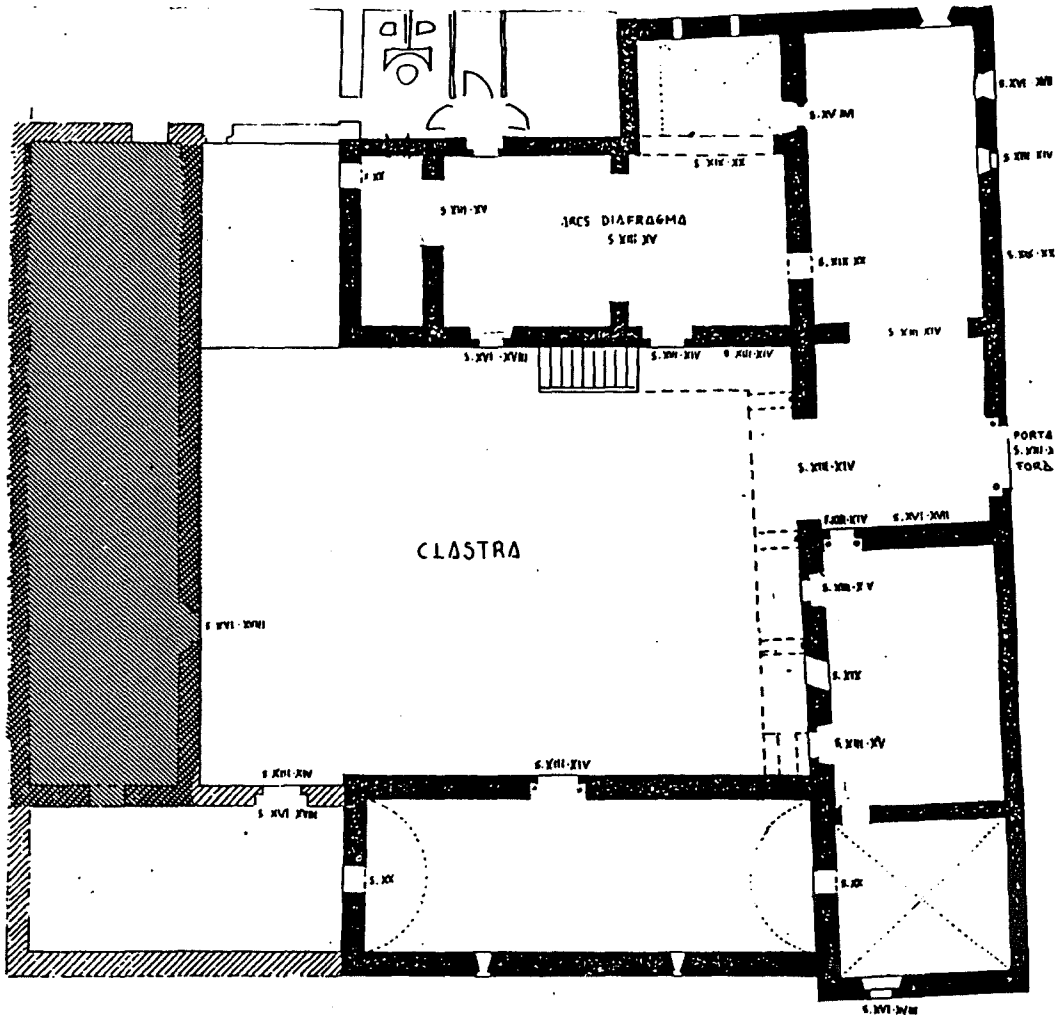
PORTA
FORÄ
CLASTRA
ARCS DIAFRAGMA

FUSTERIA

Si una tradició artesana es mantén en força a Manacor es l'art del fuster. Els canvis soferts son abismals i la tradició artesana gairebé es desconeguda pels artesans actuals.

Passat i present justifiquen la presència al Museu de Manacor dels estris, eines i aparells que, altre temps, feren possible la tasca callada i apassionada dels antics artesans de Manacor.

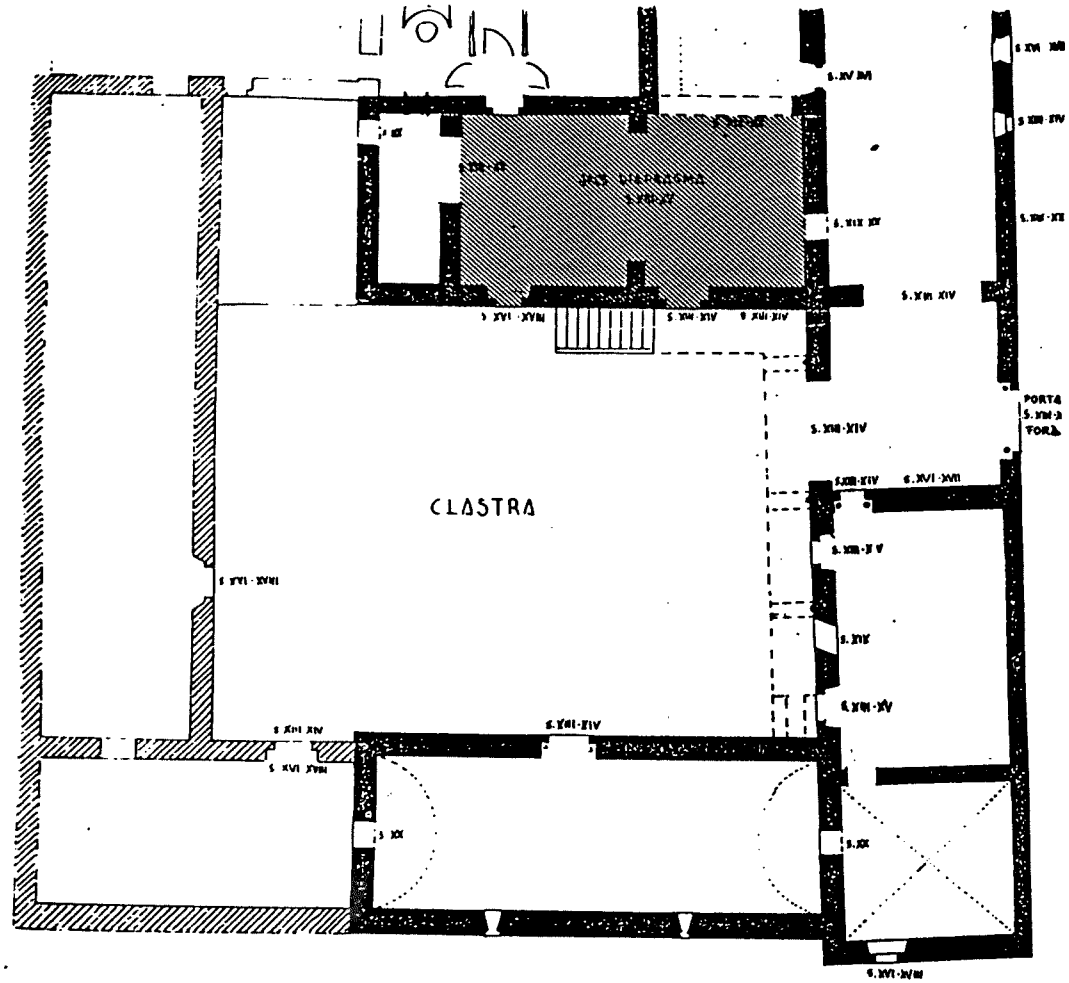

PLANTA BAIXA.-

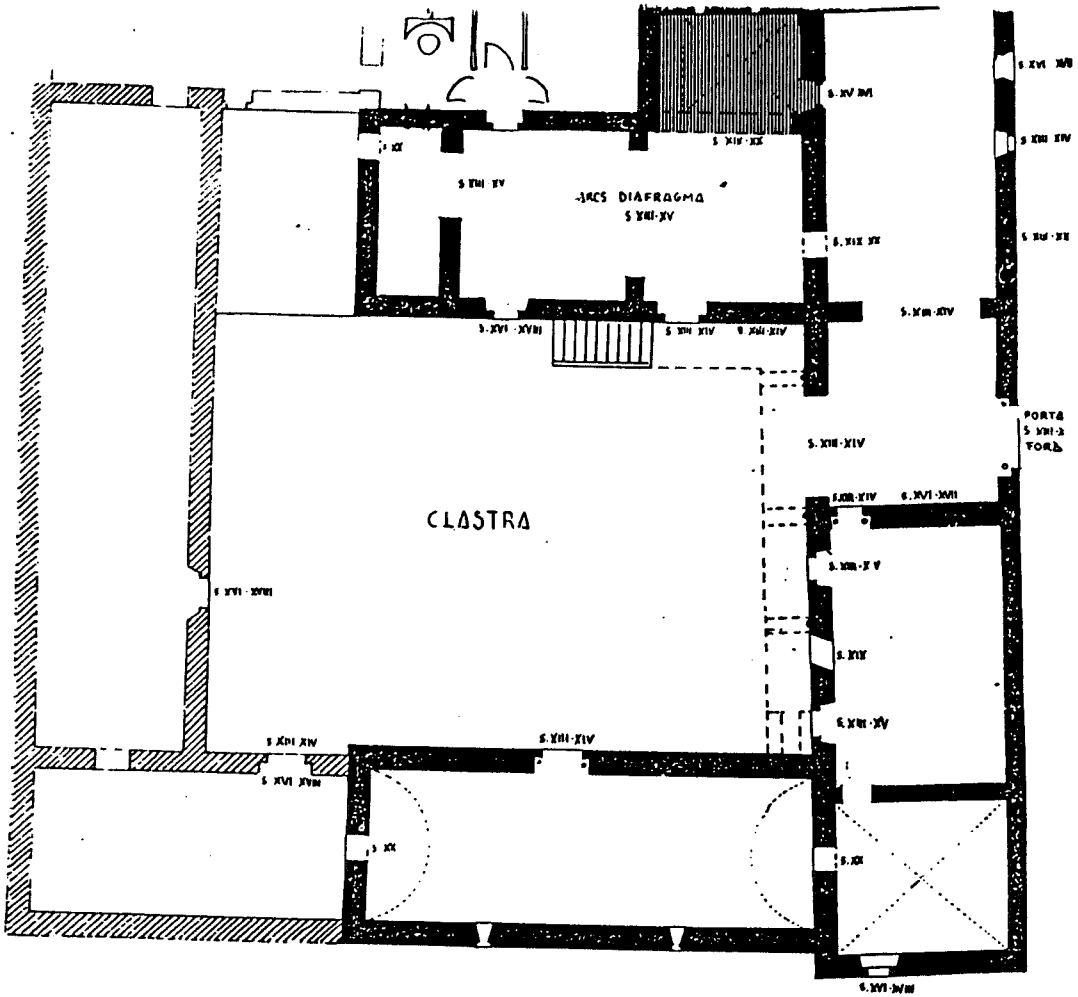

PLANTA BAIXA.-

GERRERS I TERRISSERS

L'Arxiduc Lluís Salvador recorda amb encís les ceràmiques de Manacor. Avui es un record gairebé mític.

Sería necessari reconstruir un taller de gerrer i al mateix temps recollir les mostres de terrisa feta a Manacor.

Igualment la dedicació d'artesans manacorins a la fabricació de figures de betlem va tenir una gran importància. Sortosament al Museu de Mallorca es conserven motlles per a fabricar dites peçes que podran formar part dels fons en dipòsit al Museu que es projecta.

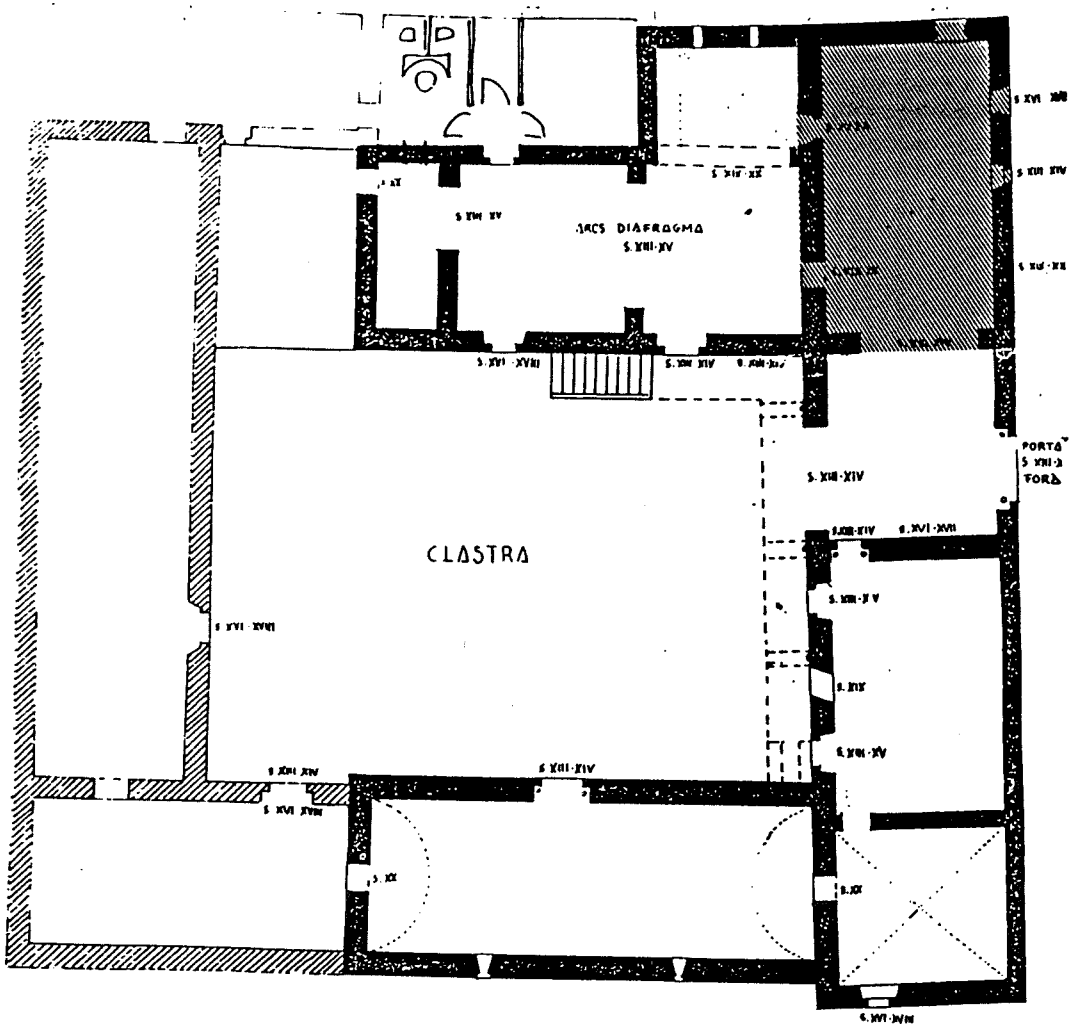
ARCS DIAFRAGMA
CLASTRA
PORTA
FORA

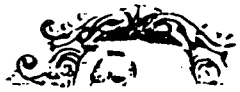

Planta pis:

X-XI - Sales dedicades a l'història de la Torre:

- Documentació
- Maquetes
- Posada en valor dels graffiti
- Quadres geneològics
- Procés evolutiu de la Torre i les seves transformacions
- Restauració de la Torre: criteris i procés de la restauració.

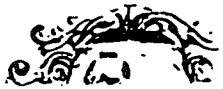

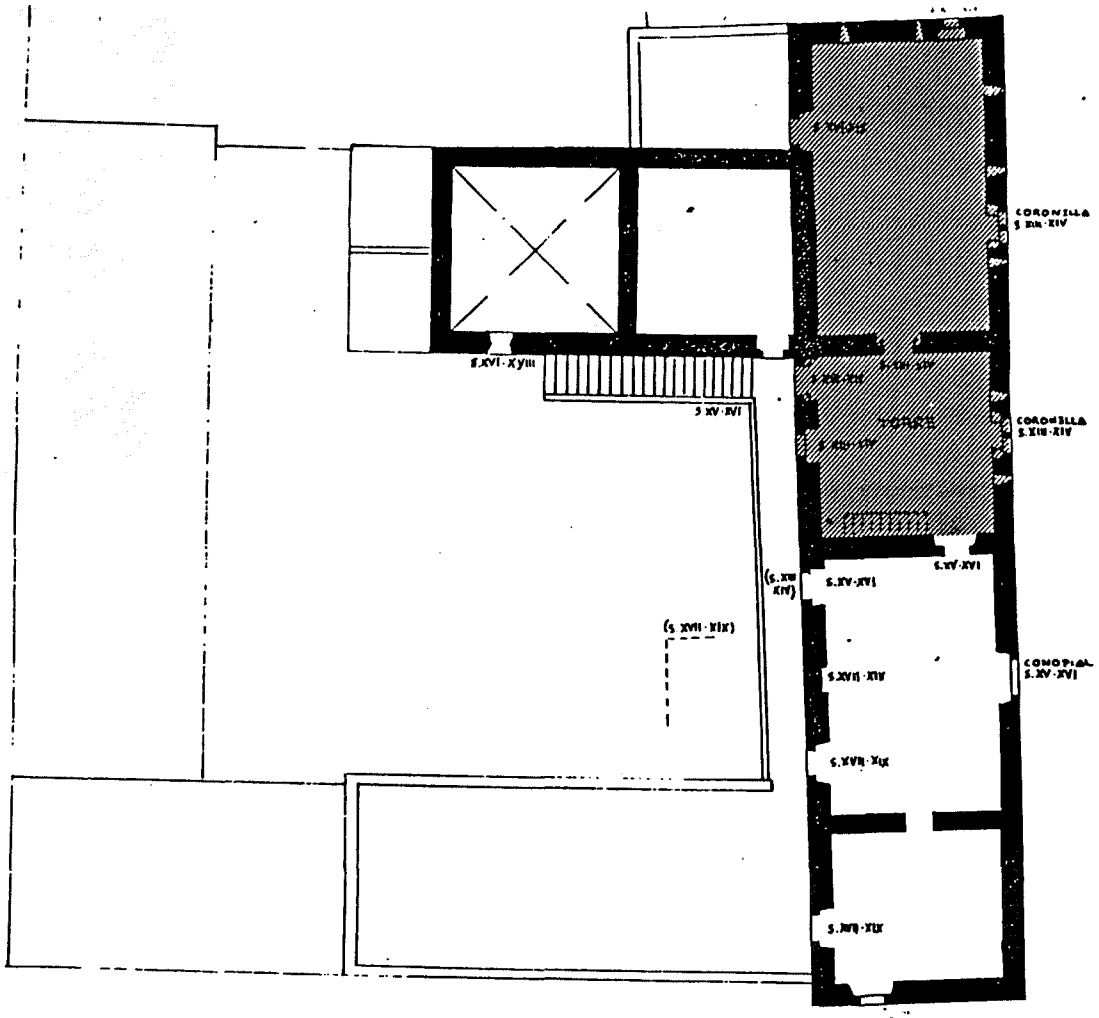
CORONILLA
CORONILLA
CONOPIAL
S.XVI-XVIII
S.XV-XVI
(S.XVII-XIX)
S.XVII-XIX
S.XVII-XIX
S.XV-XVI
S.XV-XVI

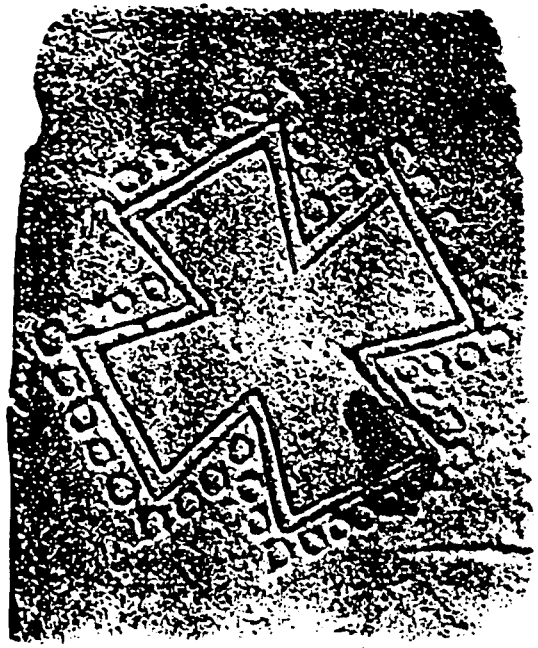

Serveis Tècnics, Administratius i Auxiliars:

Ateses les necesitats d'un CENTRE d'aquest tipus es preveuran espais suficients per:

- DIRECCIO
- BIBLIOTECA AUXILIAR
- LABORATORI RESTAURACIO

Espais a determinar segons les necessitats museològiques.

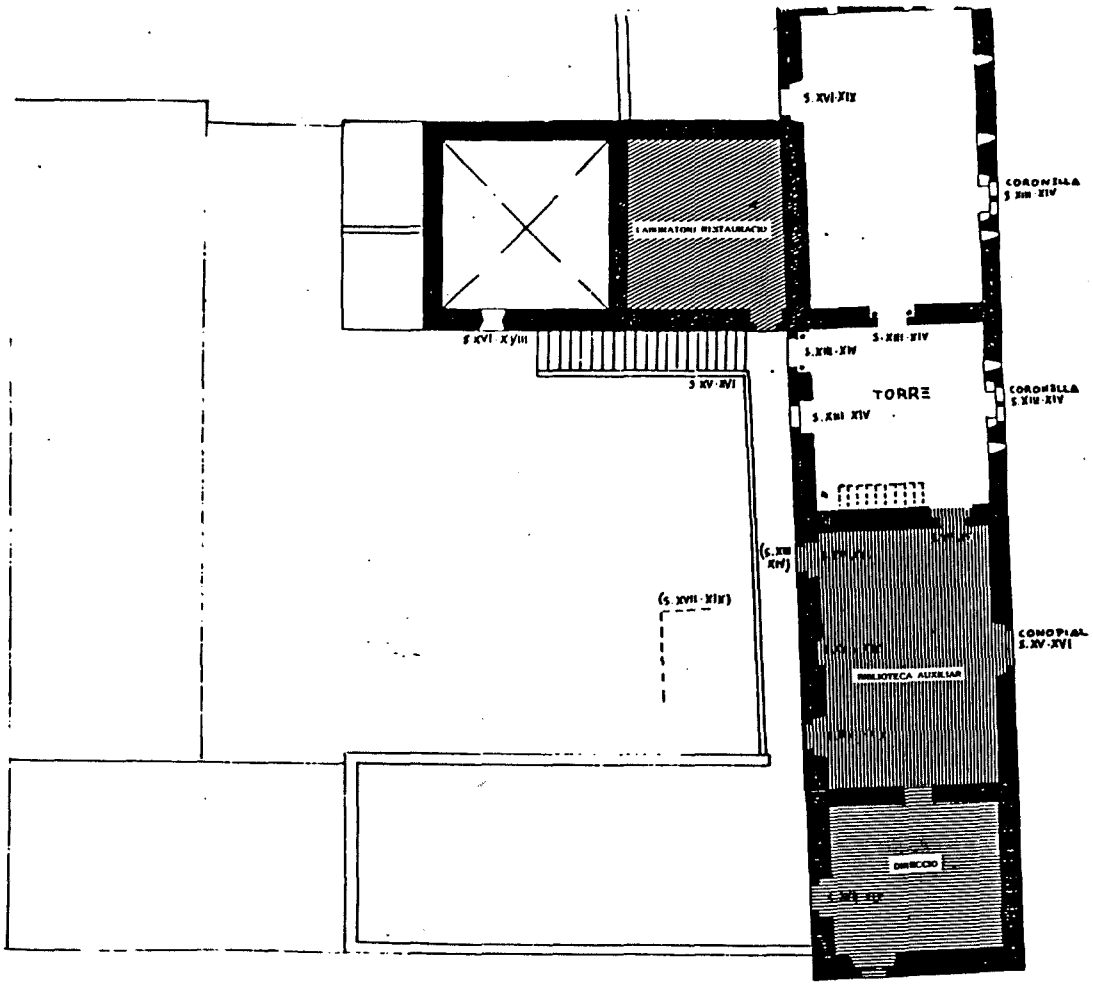
S. XVI-XIX
CORONILLA
S. XIII-XIV
LABORATORI RESTAURACIÓ
S. XVI-XVIII
S. XIII-XIV
S. XIII-XIV
TORRE
S. XIII XIV
CORONILLA
S. XIII-XIV
S. XV-XVI
(S. XIII XIV)
(S. XVII-XIX)
CONVENTUAL
S. XV-XVI
BIBLIOTECA AUXILIAR
DORMITORI

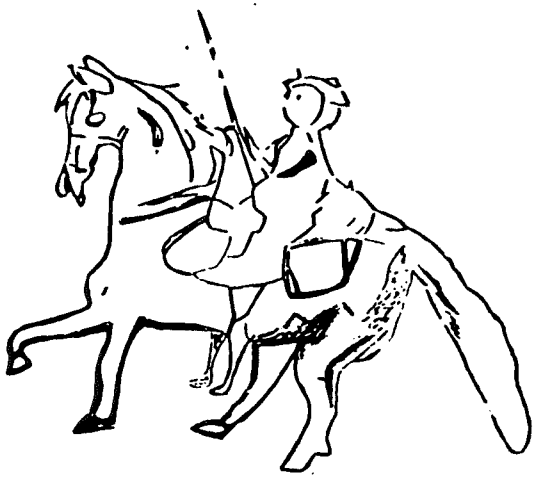

PERSONAL